

Miljö- och klimatprogram 2030

Österåkers kommuns styrdokument

Diariernr KS 2021/0247

Beslutsdatum: 2022-03-07

Ansvarig enhet: Strategiska planeringsavdelningen

Version: 1.0

Projektorganisation

I framtagandet av Miljö- och klimatprogrammet har ett stort antal tjänstepersoner samt ett urval av politiker i Österåkers kommun deltagit.

Beställare

Kommunstyrelsen genom Kent Gullberg, samhällsbyggnadschef

Projektledare

Jenny Karlsson, hållbarhetsstrateg

Biträdande projektledare

Oscar Alexandersson, hållbarhetsstrateg

Styrgrupp

Kent Gullberg, samhällsbyggnadschef
Krister Sernbo, strategisk planeringschef
Charlotte Andreev, bitr strategisk planeringschef
Fredrik Nestor, mark och stora projekt
Maria Ulvsgård, avdelningschef stadsplanering
Anna Anderman, chef infrastruktur och anläggning

Referenspersoner

Medarbetare i kommunkoncernen som bidragit extra till arbetet:

Ann Hallner, kvalitetsstrateg
Helena Åkersten, miljöansvarig Armada Fastighets AB
Dennis Olsson, avfallsstrateg Roslagsvatten AB
Linda Glemryd, miljöingenjör Roslagsvatten AB
Malin Lidbaum, miljöingenjör Roslagsvatten AB
Daniel Jäderland, trafikchef
Eva Nordenhem, chef måltidsenheten
Matilda Fjäder, miljöplanerare
Markus Andersson, miljöplanerare
Martina Berg, miljöplanerare
Elin Dagerhamn, landskapsarkitekt

Referensgrupper

Grupper som bidragit med input via workshops, remissrunda och dialog

Politiker

Planarbetsutskott (till Kommunstyrelsen) samt grupple-

dare för övriga partier

Tjänstepersoner och bolag

Chefer för samtliga kommunala förvaltningar
Kommunens miljömålsgrupp, representanter från alla förvaltningar och bolag
Projektgruppen för hållbarhetsramverk

Externa intressenter

Deltagare i Miljö- och klimatrådet via remissrunda

Innehållsförteckning

Förord	5	Miljömål 1. Ett Österåker med begränsad klimatpåverkan	16
Del 1. Inledning	6	Miljömål 2. Ett Österåker med ett rikt växt- och djurliv	20
I denna del beskrivs miljöprogrammets syfte och hur miljöprogrammet förhåller sig till andra kommunala styrdokument.		Miljömål 3. Ett Österåker med god bebyggd miljö	24
Del 2. Från ord till handling	8	Miljömål 4. Ett Österåker med rent vatten	28
I denna del beskrivs kommunkoncernens genomförande av miljöprogrammet, vilket ansvar de olika rollerna inom kommunkoncernen har och hur arbetet med uppföljning går till.		Miljömål 5. Ett Österåker med cirkulär ekonomi	32
Del 3. Överblick över Österåkers miljömål	12	Del 5. Bilagor	38
I denna del presenteras en överskådlig bild över Österåkers fem miljömål och två strategiska inriktningar.			
Del 4. Österåkers miljömål	14		
I denna del beskrivs de två strategiska inriktningarna och kommunens rådighet för respektive inriktning.			

Förord

Miljö- och klimatprogrammet är Österåkers kommuns strategiska verktyg i arbetet för ett miljömässigt hållbart samhälle och ett hållbart klimat. Miljö- och klimatmålen ska driva en ständig förbättring och att vara ett redskap för kommunens miljöarbete. Det övergripande målet är att kunna lämna över en frisk planet till nästkommande generationer.

Målen i miljö- och klimatprogrammet belyser de viktigaste miljöfrågorna som måste hanteras och bygger på Sveriges miljökvalitetsmål. Dessa motsvarar i sin tur den miljömässiga dimensionen i Agenda 2030. Målen är styrande och ska integreras i kommunens verksamhetsplaner och budget, i nämnder och styrelser. Målen revideras och skärps varje mandatperiod utifrån ny kunskap.

I Österåker har vi nära till naturen och till den vackra och unika skärgården. Att behålla dessa värden samtidigt som kommunen utvecklas är självklart. En frisk och hälsosam livsmiljö är en av ingredienserna i möjligheternas skärgårdskommun.

Kommunens egna verksamheter har en stor betydelse för miljön och därför ser vi över möjligheter till ständiga förbättringar inom dessa. Men kommunen har också en betydande roll att vara föregångare och för att underlätta för invånare att leva hållbart. Invånarna ska kunna känna stolthet över att kommunen driver ett miljöarbete i framkant.

För att det ska vara möjligt att nå målen krävs engagemang och insatser från alla håll liksom nya metoder och samarbeten. Alla behövs och det vi som invånare och medarbetare i kommunen gör är viktigt!

Michaela Fletcher, Kommunstyrelsens ordförande

Del I. Inledning

I denna del beskrivs miljöprogrammets syfte och hur miljöprogrammet förhåller sig till andra kommunala styrdokument.

Inledning

Om miljö- och klimatprogrammet

Miljö- och klimatprogrammet är ett strategiskt styrdokument som anger riktningen för Österåkers kommuns arbete med miljöfrågor. Programmet är antaget av kommunfullmäktige och är styrande för samtliga av kommunens nämnder och bolag och kan även stödja och inspirera Österåkersbor och aktörer inom privat sektor och föreningsliv.

Programmet specificerar vad och hur kommunkoncernen behöver arbeta med för att nå en miljömässigt hållbar utveckling. Det beskriver fokusområden, ambitionsnivåer och arbetssätt för kommunkoncernen. På så sätt tydliggör programmet vad som förväntas av förvaltningar och bolag både för kommunorganisationen samt för invånare, brukare, kunder, leverantörer, samarbetspartners och andra intressenter. Likaså syftar programmet till att beskriva och följa upp vilken miljöprestanda Österåker som geografiskt område behöver uppnå.

De 16 nationella miljökvalitetsmålen är grunden i det svenska miljöarbetet och utgör det nationella genomförandet av den ekologiska dimensionen av Agenda 2030. Miljö- och klimatprogrammet är i sin tur Österåkers lokala agenda för genomförandet. Det består av fem övergri-

pande miljömål med strategiska mål och indikatorer som prioriterats utifrån nuläge, omvärldens krav och Österåkers lokala förutsättningar och utmaningar.

Förhållandet till andra kommunala styrdokument

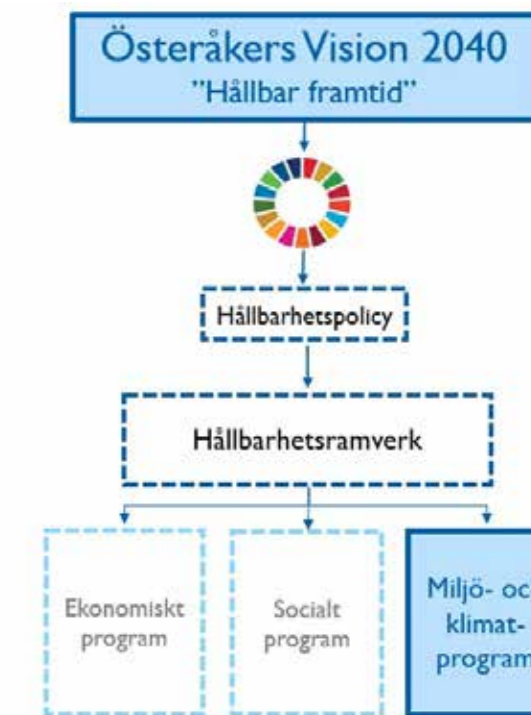
Nya styrdokument som tas fram med bäring på miljö- och klimatpåverkan ska stämmas av och vara i linje med miljö- och klimatprogrammets ambitioner. Programmet har utgått ifrån inriktningen i andra styrdokument, till exempel transportstrategin¹, översiktsplanen² och grönstrategin³.

Det innebär att kommunens miljöambitioner avseende exempelvis transporter främst hittas i miljö- och klimatprogrammet, medan hur kommunen arbetar strategiskt med transportplanering hittas i transportstrategin och tillhörande dokument.

Miljö- och klimatprogrammet tar avstamp i kommunens Vision 2040 och det strategiska området Hållbar framtid:

”Österåker använder gemensamma resurser på ett sådant sätt att framtida generationers framtidsutsikter inte äventyras. Det handlar såväl om ekologi som om en ansvarsfull social och ekonomisk utveckling. Österåker har ett offensivt och innovativt förhållningssätt till hållbarhet och ger kommunens invånare förutsättningar att göra kloka val”

- Österåkers Vision 2040

Figur 1. Programmets roll

Miljö- och klimatprogrammet innehåller verktyg för att kunna styra kommunens arbete med den ekologiska dimensionen av hållbarhet och kopplar till visionen och det strategiska området Hållbar framtid.

Läsanvisningar:

Mål som avser kommunen som geografiskt område, benämns i miljö- och klimatprogrammet som "Österåker"

Mål som avser kommunen som organisation, inklusive de kommunala bolagen, benämns i miljöprogrammet som "kommunkoncernen"

Ord markerade med stjärna* förklaras i bilagan Centrala begrepp.

1. Transportstrategi - Framtidens transporter 2040 – för en enklare vardag (2018)

2. Översiktsplan 2040 (2018)

3. Strategi för de gröna frågornas hantering i Österåkers kommun (2010)

Del 2. Från ord till handling

I denna del beskrivs kommunkoncernens genomförande av miljöprogrammet, vilket ansvar de olika rollerna inom kommunkoncernen har och hur arbetet med uppföljning går till.

Från ord till handling

Genomförande

Kommunens nämnder och bolag har i uppdrag att bidra till miljömässigt hållbar utveckling. Åtgärder som krävs för att nå upp till miljömålen behöver beslutas i det ordinarie budgetarbetet och verksamhetsplaneringen, genom politiska uppdrag eller konkretisering av ägardirektiven.

Samverkan och partnerskap

Kommunen har en central roll för att samverka och sammanföra de aktörer som kan bidra till den omställning som behövs, även i frågor där kommunen saknar direkt rådgivning att påverka miljöprestanda. Genom att sätta mål och redovisa Österåkers totala miljöprestanda så tar kommunen ansvar och bjuder in alla aktörer att delta i omställningen som krävs för en miljömässigt hållbar utveckling.

Ansvar och roller inom kommunkoncernen

Kommunfullmäktige (KF)

Ansvarar för att miljö- och klimatprogrammet uppdateras vid behov eller minst vart fjärde år så att styrdokumentets ambitionsnivåer och uppgifter aktualiseras. KF beslutar om en miljöhandlingsplan med förslag på ansvarsfördelade åtgärder för att nå upp till programmets mål. KF för kommunkoncernernas verksamheter i riktning mot de antagna ambitionerna i programmet via kommunens budget och

den tioåriga investeringsplanen.

Kommunstyrelsen (KS)

Har det övergripande ansvaret för miljö- och klimatprogrammets genomförande och ansvarar för att årligen redovisa hur arbetet med att nå miljömålen i programmet fortskrider. Uppföljningen sker via en miljöredovisning som är tillgänglig för medborgare. KS ska analysera miljömålen utfall i förhållande till de långsiktiga målen. Vart fjärde år ska KS se till att det tas fram en miljöhandlingsplan, underställd Kommunfullmäktige, med rekommenderade insatser till nämnder och bolag för hur miljömålen kan uppnås.

Nämnder

Varje nämnd ska genom sin budget och verksamhetsplan bidra till miljö- och klimatprogrammets mål, utifrån sitt grunduppdrag och sina förutsättningar i kommunfullmäktiges budget. De bedömer och beslutar om åtgärder för att nå miljömålen som på ett kostnadseffektivt sätt bidrar till största miljönytta. För att kommunens miljöarbete ska ske på ett systematiskt och enhetligt sätt ska nämnder arbeta enligt programmets arbetsmetod som beskrivs i *del 3*.

Bolag

Precis som nämnderna ska varje bolagsstyrelse bidra till att minst uppfylla ambitionsnivåerna för miljö- och klimatprogrammets mål, utifrån sitt grunduppdrag och ägardirektiv. De omfattas oftast inte av kommunens interna

miljörutiner.

Strategiska planeringsavdelningen (Strat)

Har ansvar för framtagandet av miljö- och klimatprogrammets innehåll och för att årligen samordna och sammanställa uppföljningen av programmet. I genomförandet av programmet stöttar Strat de andra nämnderna och bolagen med vägledning i form av exempelvis gemensamma metoder och rutiner samt framtagande av eventuellt stödmaterial.

Lagkrav på kommunal verksamhet

Förvaltningar och bolag har i första hand ansvar för att verksamheten utförs i enlighet med lagar och förordningar. Vissa förvaltningar och bolag har särskilt lagstiftat ansvar inom de olika miljömålsområdena. Miljö- och hälsoskyddsnämnden är exempelvis tillsynsmyndighet inom miljö och hälsa, Byggnadsnämnden är styrd av plan- och bygglagen och Roslagsvatten har bland annat ansvar för hantering av hushållens avfall enligt miljöbalken samt för kommunalt vatten och avlopp enligt lagen om allmänna vattentjänster (LAV). De flesta verksamheter styrs främst av annan typ av lagstiftning såsom skollagen, socialtjänstlagen eller plan- och bygglagen. Denna lagstiftning står generellt inte i konflikt med miljömålen eller miljölagstiftning, men i specifika fall behöver bedömningar göras.

Arbetsätt för det interna miljöarbetet inom kommun

Kommunledningen ska:

- I samband med mål- och budgetplanering följa upp det systematiska miljöarbetet och rapportera till Kommunstyrelsen.

Nämnder ska:

- Ta fram miljömål för sina viktigaste miljöaspekter* som bidrar till att uppfylla miljömålen i miljö- och klimatprogrammet, enligt metoden för SMARTa mål*.
- Dokumentera metod för prioritering av miljömål och process för framtagandet av valda miljömål.
- Rapportera in utfallet på miljömålen och analysera resultatet för att därefter besluta om hur arbetet ska fortsätta.

Bolag ska:

- Sätta mål som minst uppfyller miljö- och klimatprogrammets målnivåer och bedriva ett miljöarbete för att uppfylla kommunens miljömål, även avseende verksamhetens egen miljöprestanda.

Förvaltningar och bolag ska:

- Rapportera utfall på de miljömål som är kopplade till deras verksamhet (se Uppföljning).
- Ha ett arbete som syftar till att minska verksamhetens egen miljöpåverkan (inom t ex personalens resor och upphandling), vilket kopplar till Strategisk inriktning II
- Planera och utföra åtgärder för att uppfylla miljömålen

- Ha en utsedd miljörepresentant som deltar aktivt i kommunens miljögrupp.
- Ha rutiner för att regelbundet ta upp interna miljöfrågor på medarbetarmöten
- Säkerställa att medarbetarna har relevant kompetens inom miljö och hållbar utveckling och är väl insatta i miljourutiner som berör verksamheten. Det kan handla om upphandlingsriktlinjer och resepolicy.

Uppföljning

Varje nämnd och bolagsstyrelse ska följa upp och analysera resultatet av sina egna miljömål samt åtgärder och rapportera resultatet till Kommunstyrelsen. Nämnder och bolag som är rapportörer ska skicka in statistik på nyckeltal till miljöredovisningen enligt årlig anvisning. Rapporteringen ska standardiseras och underlättas genom lämpligt rapporteringsstöd.

Uppföljning av miljöarbetet ska ske kontinuerligt och i samband med ordinarie uppföljningar genom verksamhetsberättelser, delårsbokslut och årsbokslut. Verksamhets-specifika miljömål som rapporteras in i Stratsys kommer även i fortsättningen sammanställas till en miljöredovisning. Uppföljningen innefattar även att följa upp och sammanställa status för Österåkers miljöprestanda, dvs hur kommunen som geografiskt område ligger till i förhållande till de nationella miljömålen.

Indikatorer

Kommunala indikatorer av god kvalitet är viktiga för att bedöma om kommunen uppnår uppsatta mål och för

att följa trenden. Flera av indikatorerna ger möjlighet att jämföra kommuners miljöprestanda med varandra, även om det ska göras med försiktighet eftersom metodik och förutsättningar kan variera.

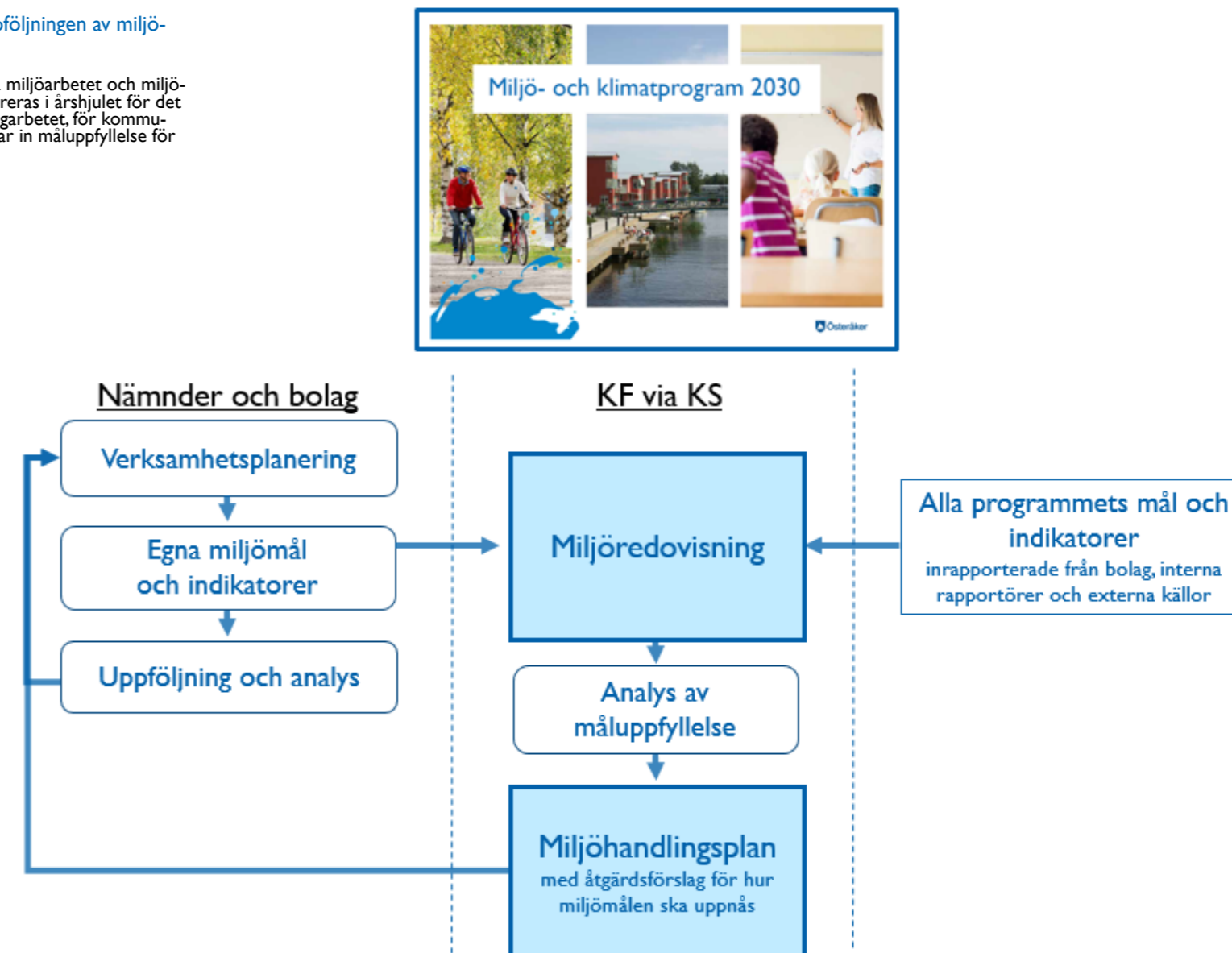
En indikator kan sällan ge svar på om ett mål har uppfyllts, men lyfter fram någon aspekt som anses vara väsentlig för måluppfyllnad. Tillsvidare använder vi ett begränsat urval av mestadels etablerade mätbara indikatorer för att följa upp miljömålen i programmet. Alla miljömål kan inte kopplas till en mätbar indikator, men tillsammans ger urvalet av indikatorer en påvisning av prestandan för varje miljömålsområde.

Om kommunenkongressens miljögrupp

Miljögruppen består av representanter från varje kommunal förvaltning samt Armada och Roslagsvatten. Gruppen syftar bland annat till att främja samarbete och informations spridning, samt att utveckla det interna miljöarbetet. Rutiner för gruppen och rollbeskrivning som beskriver representantens uppgift och befogenhet utarbetas.

Figur 2. Schematisk bild på uppföljningen av miljö- och klimatprogrammet

Uppföljningen av det systematiska miljöarbetet och miljö- och klimatprogrammets mål integreras i årshjulet för det ordinarie mål- och resultatstyrningarbetet, för kommunens nämnder. Bolagen rapporterar in måluppfyllelse för sina mål separat.

Del 3. Överblick över Österåkers miljösmål

I denna del presenteras en överskådlig bild över Österåkers fem miljösmål och två strategiska inriktningar.

Struktur för Österåkers miljösmål

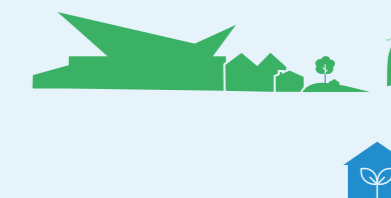
Österåkers miljösmål består av fem miljömålsområden som har prioriterats utifrån kommunens förutsättningar och möjlighet att göra störst skillnad. Varje miljömålsområde angrips genom två strategiska inriktningar. Inriktningarna handlar om att både Österåkers kommun och kommunkoncernen ska vara miljömässigt hållbara.

Två strategiska inriktningar:

I. Ett miljömässigt hållbart Österåker

II. En miljömässigt hållbar kommunkoncern

Del 4. Österåkers miljömål

I denna del beskrivs de två strategiska inriktningarna och kommunens rådighet för respektive inriktning. Sedan presenteras Österåkers fem miljömålsområden; ambitionsnivån, vilka indikatorer som används för att följa upp målen samt exempel på hur kommunkoncernen arbetar mot målen.

Strategisk inriktning I: Ett miljömässigt hållbart Österåker

Denna inriktning handlar om vilken miljöprestanda som krävs i Österåkers kommun som geografiskt område för att nå de nationella miljömålen och hur vi ska arbeta på lokal nivå för att uppnå dem.

Rådighet

För att uppfylla de lokala miljömålen inom Österåker behövs insatser av alla som lever och verkar inom kommunen. Kommunkoncernen arbetar här ihop med invånare och andra aktörer för att nå målen. Men måluppfyllnaden är förstas också beroende av samhällsutvecklingen som sker utanför kommunens rådighet, t.ex. lagstiftning och styrmedel som beslutas på regional, nationell och internationell nivå, samt av marknadskrafter.

Genomförande

Kommunkoncernen ska utifrån sina verksamheters förutsättningar och uppdrag underlätta för invånare att leva ett hållbart liv och för andra aktörer att styra sin miljöpåverkan i positiv riktning. Ett viktigt verktyg är kunskapsspridning utifrån verksamheternas specifika roller samt nätverkande och samarbete, både med andra aktörer och mellan kommunens verksamheter. Kommunen kan också vara inspiratör med sitt eget miljöarbete.

Strategisk inriktning II: En miljömässigt hållbar kommunkoncern

Denna inriktning innefattar kommunkoncernens interna miljömål och arbetssätt. Syftet är att minska kommunkoncernens negativa miljöpåverkan och öka dess positiva miljöpåverkan.

Rådighet

Kommunkoncernen har stor rådighet att minska direkt och indirekt miljöpåverkan från den egna verksamheten, exempelvis från upphandlingar, tjänsteresor, egna fastigheter, livsmedel och kapitalförvaltning. Avvägningar behöver ofta göras mot andra värden såsom kostnadseffektivitet, tillgänglig teknik och marknadens utbud. Som stor aktör kan kommunkoncernen också påverka marknaden och främja utveckling av ny teknik genom sina upphandlingar och på andra sätt driva på för en hållbar utveckling i samverkan med andra kommuner och aktörer.

Genomförande

Kommunkoncernen ska ha ett systematiskt och innovativt miljöarbete som utgår från verksamheternas grunduppdrag. Varje nämnd och bolag ska integrera miljöarbetet i sin verksamhetsstyrning. Nämnderna och deras förvaltningar ska följa miljö- och klimatprogrammets arbetsmetod på sid 10.

Miljömål I. Ett Österåker med begränsad klimatpåverkan

Målet innefattar att begränsa de klimatpåverkande utsläppen och att ställa om till hållbara energisystem. Detta är en stor utmaning som kräver en hög grad av samverkan mellan alla aktörer i samhället.

Beskrivning av målområdet

Klimatförändringen är en utmaning för mänskligheten och hela samhället behöver bidra med åtgärder för att minska klimatpåverkan, på alla nivåer; globalt, nationellt, lokalt liksom enskilda verksamheter och på person-nivå. FN:s klimatpanel (IPCC) konstaterar att aktuell forskning⁴ visar att vi har en global uppvärmning som drivs av växthusgasutsläpp orsakat av mänskliga aktiviteter.

IPCC drar även slutsatsen att om mänskligheten lyckas med att minska utsläppen av växthusgaser kraftigt och snabbt, samtidigt som mer koldioxid lagras, kan vi begränsa klimatförändringen och dess effekter såsom extremväder och allvarlig påverkan på ekosystem, matproduktion och vattentillgång.

Tillgång till hållbar, tillförlitlig och fossilfri energi och rena bränslen är en förutsättning för att begränsa vår klimatpåverkan. Sverige har god tillgång till energi och

en relativt hög andel förnybar energi (56 % 2019), men transportsektorn är fortfarande i hög grad beroende av fossila energikällor.

Österåker har satt sina mål i linje med nationella klimatmål, vilket är Sveriges tolkning av landets åtaganden i Parisavtalet. Österåkers utmaningar följer Sveriges; att ställa om från ett linjärt resursförbrukande till cirkulärt och bryta fossilberoendet som är särskilt stort i transportsektorn. Eftersom Österåker inte har några större punktutsläpp är de största utsläppskällorna transporter och biltrafik samt energianvändning i byggnader. Utsläpp som inte ingår i statistiken är utsläpp orsakat av vår konsumtion, inklusive bland annat byggande. Dessa utsläpp är betydande och viktiga att minska för att nå klimatmålen. Österåkers kommun är i stark tillväxt med flera nya, stora utbyggnadsområden vilket kräver fokus på klimatsmart byggande och en aktiv energiplanering, för att säkerställa tillräcklig energiförsörjning och samti-

digt ställa om till ett hållbart energisystem. Kommunen behöver också se över hur ökad kolinlagring* i mark eller med andra tekniker kan främjas. Exempelvis genom att använda biokol* som produceras i kommunens nya avloppsreningsverk.

Österåkers kommun ska arbeta för att uppfylla Parisavtalet och de nationella klimat- och energimålen genom att underlätta för medborgare att minska sin klimatpåverkan, genom att planera för ett energieffektivt samhälle, samverka med andra aktörer samt så långt som möjligt minimera egna direkta och indirekta utsläpp.

Miljömål

I. Ett miljömässigt hållbart Österåker

Utsläppen av växthusgaser inom Österåker ska minska

- De totala utsläppen av växthusgaser i Österåker ska minska till nettonoll 2045, i enlighet med nationellt klimatmål
- Utsläppen av växthusgaser från vägtrafik i Österåker ska minska i enlighet med nationellt delmål
- Österåkers konsumtionsbaserade utsläpp av växthusgaser reduceras successivt och är på god väg till en hållbar nivå
- Kommunens kolsänkor* ska förstärkas

Österåker ska ha tillgång till hållbar energi för el, värme, kyla och drivmedel.

- Fasa ut fossil energi
- Minska och effektivisera energianvändningen
- Trygga energiförsörjningen
- Underlätta för lokal produktion av förnybar energi

II. En miljömässigt hållbar kommunkoncern

Kommunkoncernen ska arbeta för att ge förutsättningar och inspirera invånare och andra som verkar inom kommunen att minska sin klimatpåverkan

Kommunkoncernen ska kraftigt minska egna utsläpp samt arbeta med förbättrad uppföljning

- Minska klimatpåverkan från offentliga måltider, transporter och entreprenader, samt övriga upphandlade tjänster och produkter
- Fasa ut fossil energi
- Minska och effektivisera energianvändningen
- Ökad lokal förnybar energiproduktion till egna fastigheter

Kommunkoncernen ska planera för en klimatsmart stadsutveckling i kommunens tätorter med en effektiv markanvändning och med prioriterad tillgänglighet för gång-, cykel och kollektivtrafik

Nyckeltal för uppföljning

I. Ett miljömässigt hållbart Österåker

- Externt**
- Totala utsläpp av växthusgaser i Österåker som geografiskt område⁵ (RUS)
- Utsläppen av växthusgaser per person från vägtrafik (Kolada)
- Konsumtionsbaserade utsläpp (Naturvårdsverket)
- Andel förnybar fjärrvärme (Kolada)
- Andel förnybara drivmedel i transportsektorn (SCB)
- Slutanvändning av energi i Österåker (Kolada)
- Elavbrott, genomsnittlig avbrottsid per kund (Kolada)
- Installerad effekt från solcellsanläggningar i Österåker (Kolada)
- Elproduktion av vindkraft i Österåker (Kolada)

II. En miljömässigt hållbar kommunkoncern

- Internt**
- Växthusgasutsläpp från kommunkoncernen (börja mäta)
- Växthusgasutsläpp från kommunens offentliga måltider (Måltid)
- Växthusgasutsläpp från kommunkoncernens transporter; tjänsteresor, samhällsbetalda resor, arbetsmaskiner samt från avfallstransporter (Strat + leverantörer + Roslagsvatten)
- Växthusgasutsläpp från VA-försörjningen (Roslagsvatten)
- Växthusgasutsläpp från upphandling och inköp (börja mäta)
- Andel förnybar energi för transporter (Strat + Armada + Roslagsvatten)
- Energianvändning byggnader (Armada)
- Andel fossilfri energi i byggnader (Armada)
- Installerad effekt av solcellsanläggning i kommunkoncernen (Armada + Roslagsvatten)

Kommunkoncernen arbetar exempelvis med att

- Erbjuder energi- och klimatrådgivning, kunskapsinsatser och samverkan med de som bor och verkar i Österåker samt med det lokala energibolaget
- Energieffektiviserar i egna fastigheter och fasa ut fossil energi
- Främjar klimat- och energiprestanda, ökad cirkularitet samt avfallssortering vid byggnation och renovering i egna fastigheter
- Se till att kommunens fordon är energieffektiva och tankas med förnybart eller fossilfritt bränsle samt att underlätta för medarbetare att resa hållbart i tjänsten, i enlighet med kommunens resepolicy
- Minska miljö- och klimatpåverkan från kommunkoncernens upphandling och inköp, samt förbättra uppföljningen av dess klimatpåverkan
- Erbjuder klimatsmart och närodlat mat i förskolor, skolor och äldreboenden
- Ställer miljökrav när kommunens kapital placeras

5. Innefattar de faktiska territoriella utsläppen av växthusgaser, exklusive utsläpp från den så kallade handlande sektorn och exklusive utsläpp eller upptag från markanvändning.

Miljömål 2. Ett Österåker med ett rikt växt- och djurliv

Målet innefattar att den biologiska mångfalden och naturens ekosystemtjänster tas tillvara och utvecklas i ett växande samhälle.

Beskrivning av målområdet

Ett ekosystem är samspelet mellan alla levande organismer och den miljö som omger de. I ett ekosystem är alla djur, växter, svampar och mikroorganismer beroende av varandra samtidigt som de påverkar varandra. Många arter och naturtyper utvecklas negativt och riskerar att försvinna på sikt.

Att lyckas behålla en biologisk mångfald är avgörande för att ekosystemen ska fungera och göra nytta för oss människor genom att till exempel rena vatten och luft, lagra kol och pollinera våra grödor. Utan många olika arter med skilda funktioner är risken stor att nyttjandet av naturresurser, klimatförändringar och annan påverkan skadar ekosystemens förmåga att leverera dessa ekosystemtjänster.

Alla åtgärder som minskar vår resursförbrukning eller

ställer om till ett mer hållbart brukande verkar positivt på möjligheterna att behålla eller återskapa biologisk mångfald och ekosystemtjänster. Dessa mål och åtgärder hantearas i miljöprogrammet under målet om Cirkulär ekonomi.

Att möta behoven i en växande storstadsregion utan att påverka ekosystemen negativt är en gemensam utmaning. Att planera för den gröna infrastrukturen på motsvarande sätt som vi planerar för den byggda miljön är nödvändigt för att bibehålla ett nätverk av natur som bidrar till fungerande livsmiljöer och spridningsvägar för djur och växter. Den gröna infrastrukturen är också viktig för ekosystemens långsiktiga funktion och motståndskraft vid klimatförändringar. Ett rikt växt- och djurliv främjar även folkhälsan då många natur- och kulturmiljöer är viktiga områden för rekreation och friluftsliv.

Österåkers kommun arbetar för att öka den biologiska mångfalden och främja ekologiska spridnings-samband genom god samhällsplanering, förvaltning av parker och kommunal mark samt samverkan och kunskapsspridning.

Miljömål

I. Ett miljömässigt hållbart Österåker

Den biologiska mångfalden i Österåker utvecklas och nyttjas på ett hållbart sätt

II. En miljömässigt hållbar kommunkoncern

Kommunkoncernen ska via samhällsplaneringen arbeta för att främja biologisk mångfald, genom att utveckla den gröna infrastrukturen och viktiga ekosystemtjänster

Öka kunskapen om Österåkers naturvärden och grönstruktur genom kartläggning och analys av biologiska värden, ekologiska spridnings samband och ekosystemtjänster

Kommunens mark och anläggningar ska förvaltas på ett sätt som bidrar till stärkt biologisk mångfald

Nyckeltal för uppföljning

I. Ett miljömässigt hållbart Österåker

Externt

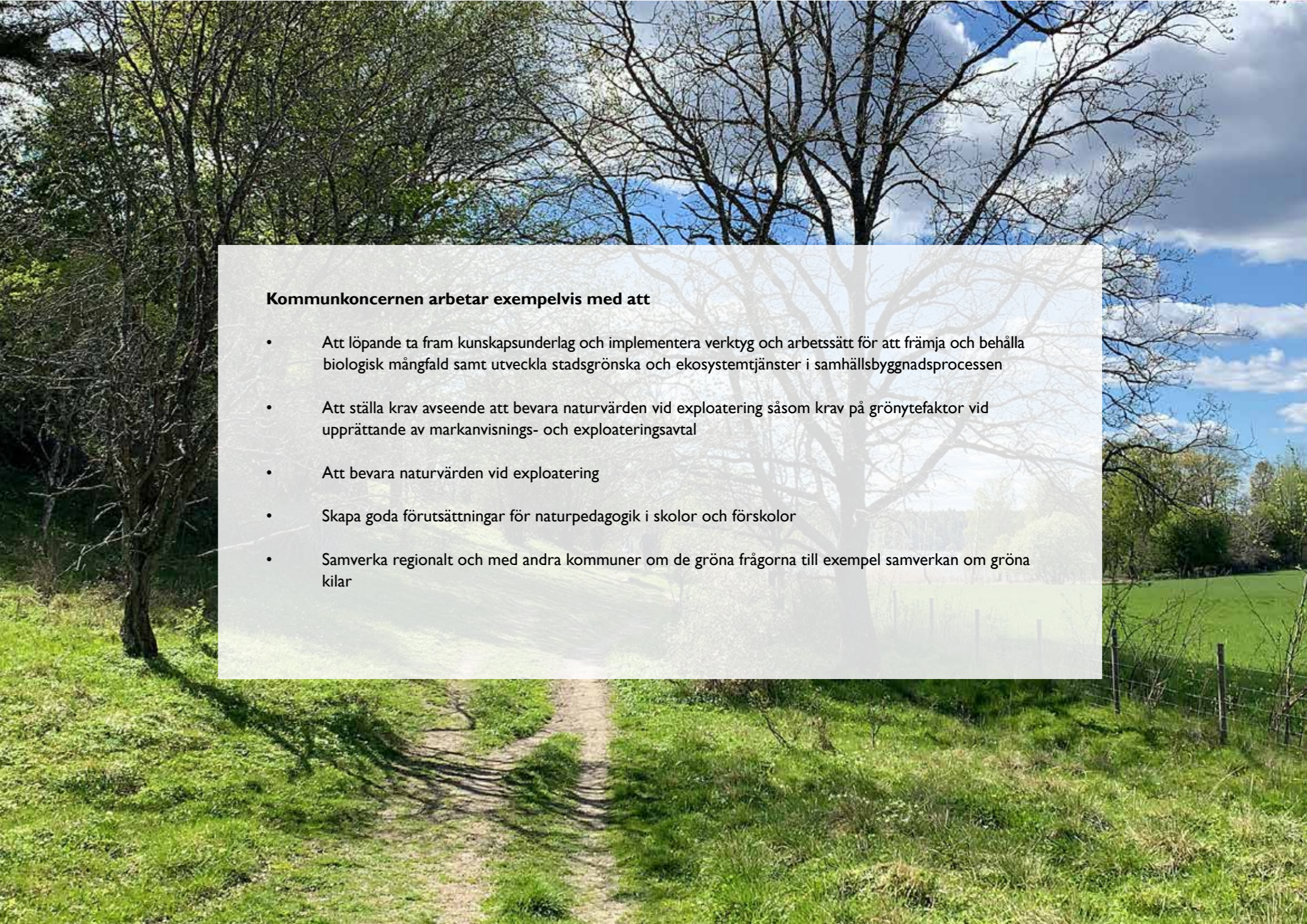
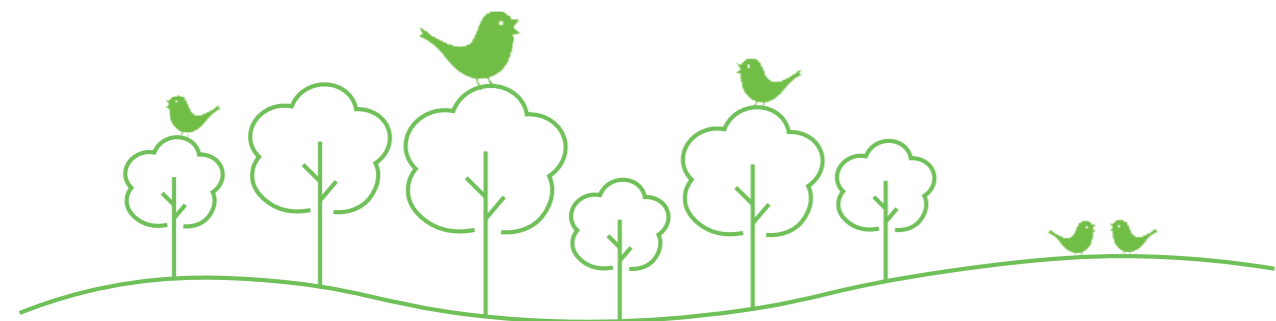
- Andel skyddad natur i Österåker (Kolada)

II. En miljömässigt hållbar kommunkoncern

Internt

- Beskrivning av aktiviteter som utvecklar den gröna infrastrukturen och viktiga ekosystemtjänster inom samhällsplaneringen och samverkansprojekt såsom Kilsamverkan (Strat + Plan + IoA + Exploatering)
- Beskrivning av aktiviteter som ökar kunskapen om Österåkers naturvärden och grönstruktur
- Beskrivning av aktiviteter och projekt som bidrar till ökad biologisk mångfald på kommunal mark (IoA + Strat)

Kommunkoncernen arbetar exempelvis med att

- Att löpande ta fram kunskapsunderlag och implementera verktyg och arbetssätt för att främja och behålla biologisk mångfald samt utveckla stadsgrönka och ekosystemtjänster i samhällsbyggnadsprocessen
- Att ställa krav avseende att bevara naturvärden vid exploatering såsom krav på grönytefaktor vid upprättande av markanvisnings- och exploateringsavtal
- Att bevara naturvärden vid exploatering
- Skapa goda förutsättningar för naturpedagogik i skolor och förskolor
- Samverka regionalt och med andra kommuner om de gröna frågorna till exempel samverkan om gröna kilar

Miljömål 3. Ett Österåker med god bebyggd miljö

Målet innefattar att planera och utveckla en resilient bebyggelse som bemöter ekologiska behov och tillgodoser invånare med tillgång till natur.

Beskrivning av målområdet

En god bebyggd miljö i Österåkers kommun ska uppfylla människors och samhällets behov, erbjuda bra livsmiljöer och bidra till en hållbar utveckling. Hur vi bor och hur vi lever påverkar miljön på många olika sätt. Den ökande befolkningen och bostadsbehovet är en stor utmaning som kräver tydliga politiska avvägningar och ställningstaganden. Det krävs en starkt strategisk planering för att minska energianvändningen, transportbehovet och skapa ett bättre nyttjande av befintlig infrastruktur. Ytterligare en utmaning för god bebyggd miljö är att minska miljöpåverkan från bygg- och fastighetssektorn.

Österåkers kommun ansvarar för att utveckla parker, grönområden och tätortsnära natur samt att främja ekosystemtjänster i den byggda miljön. Kommunen utför transportplanering och underhåller vissa lokala vägar, gång- och

cykelstråk. Transport- och samhällsplaneringen samspelar och kommunen kan bidra till ett mer transporteffektivt samhälle bland annat genom att bygga nära kollektivtrafik och service, förtäta stadsdelar, att prioritera utbyggnad av gång- och cykelinfrastruktur samt att vidta åtgärder som ökar möjligheten för invånare att resa kollektivt. En hållbar bebyggd miljö bör även främja cirkulär ekonomi, bland annat genom att kommunen skapar goda förutsättningar för ökad återanvändning och återvinning.

Österåkers kommun arbetar för att uppnå en bebyggd miljö som utgör en god och hälsosam livsmiljö. Naturvärden tillvaratas och utvecklas, samtidigt som byggnader och anläggningar lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt som främjar en god hushållning med mark, vatten och andra resurser. Människors och miljöns exponering för farliga kemiska ämnen, buller och luftföroreningar förebyggs.

Miljömål

I. Ett miljömässigt hållbart Österåker

Österåkersborna har tillgång till ett hållbart mobilitetssystem, med låg miljö- och hälsopåverkan

Näringsverksamheter med lokala arbetsplatser ska utvecklas i Österåker

Ökad tillgång och utbud till parker och närnatur av god kvalitet

Byggande och anläggning sker med minimal miljö- och klimatpåverkan

Förorenade områden ska åtgärdas så att risk för människors hälsa eller miljön minimeras

II. En miljömässigt hållbar kommunkoncern

Den fysiska planeringen skapar förutsättningar för god bebyggd miljö och utvecklar de lokala knutpunkterna

- Tillgängligheten till samhällsservice, kollektivtrafik, kommersiell service och fritidsaktiviteter ska så långt möjligt utvecklas så att de går att nå till fots, cykel eller med kollektivtrafik

Kommunkoncernen arbetar för att Österåkers motståndskraft mot ett förändrat klimat ökar

Byggande och anläggning genomförs så att miljö- och klimatpåverkan minskas

Barns exponering för farliga ämnen minskar

Nyckeltal för uppföljning

I. Ett miljömässigt hållbart Österåker

- **Externt**
- Andel befolkning i kollektivtrafknära läge (Kolada)
- Andel arbetsresor med kollektivtrafik i förhållande till biltrafik (IoA)
- Årlig körsträcka per invånare (Kolada)
- Antal arbetstillfällen i Österåker och andel arbetande invånare som arbetar lokalt (Strat via SCB)
- Utsläpp till luft av luftpartiklar (PM2.5) (Kolada)
- Andel invånare som bor inom 200 respektive 300 meter till närnatur eller park (Park)
- Antal byggnader i Österåker som är certifierade med Svanen eller något av de certifieringar som Sweden Green Building Council har, t ex Miljöbyggnad, Leed, Breeam (Strat)
- Andel inventerade och riskklassade förorenade områden (MFA)

II. En miljömässigt hållbar kommunkoncern

- **Internt**
- Total andel detaljplanelagda bostäder i kollektivtrafknära läge (Plan)
- Andel av de detaljplaner som kopplar till lokala knutpunkter och centrum (Plan)
- Placering i IVL:s nationella klimatanpassningsranking för kommuner (Strat)
- Andel nybyggnation som uppfyller kraven enligt Miljöbyggnad silver, guld för energi (Armada)
- Beskrivning av kommunens åtgärder för att minska barns exponering för farliga ämnen (Lokalförsörjning + Armada + Produktionsförvaltning)

Kommunkoncernen arbetar exempelvis med att

- Främja hållbart byggande genom planprocessen
- Öka nyttjandegraden i kommunens lokaler
- Förbättra förutsättningarna för kollektivtrafikresandet, säkra skolvägar samt att vidta åtgärder som gynnar gång- och cykling och effektiva parkeringslösningar
- Främja tillgången på förnybart bränsle och elbilsaddning i kommunen
- Ha en säker kemikaliehantering i kommunkoncernen samt att fasa ut farliga kemiska ämnen på kommunala förskolor och skolor, i enlighet med aktuell kemikalieplan
- Inventera och risk-klassa förorenad mark samt utreda ansvar för sanering
- Integrera klimatanpassning i fysisk planering och andra verksamheter, kartera kommunens sårbarheter samt att vidta åtgärder kopplat till aktuell klimatanpassningsplan

Miljömål 4. Ett Österåker med rent vatten

Målet innefattar att säkra tillgången till rent vatten och fungerande avlopps- och avrinningsystem samt att begränsa negativa miljöaspekter i kommunens vatten.

Beskrivning av målområdet

Rent vatten är viktigt för biologisk mångfald och fungerande ekosystem. Dessa faktorer bidrar till Österåkers attraktivitet genom att möjliggöra bad, fiske, båtliv och rekreation för invånare och besökare. Det är viktigt att behålla vattenmiljöernas naturliga produktionsförmåga och uppfylla miljökvalitetsnormerna för vatten. En stor del av vattenmiljöerna är påverkade av mänskliga aktiviteter såsom övergödning, spridning av miljögifter, markavvattnings och vandringshinder för vattenlevande organismer. Andra hot är introduktion av främmande arter, nedskräpning, överfiske, bebyggelse, fartygstrafik och miljögifter.

Kommunfullmäktige ihop med VA-huvudmannen (Roslagsvatten), har ett lagstiftat ansvar för att invånarna har tillgång till rent vatten och fungerande avlopps- och dagvattenlösningar. I Österåker finns god tillgång till rent

vatten och fungerande avlopp, för kommunalt anslutna områden. Kommunalt färskvatten kommer från Mälaren och köps in av Norrvatten. Vid torra har kommunen anordnat tappställen för dricksvatten. Roslagsvatten ansvarar för fungerande avloppsnät och avloppsreningsverk. Det finns även många hushåll i kommunen med enskilda avlopp.

Kommunen är tillsynsmyndighet för miljöfarliga verksamheter som kan påverka våra vatten.

Österåkers kommun arbetar för att uppnå en god ekologisk och kemisk status i kommunens vatten och att säkra tillgången till rent vatten och fungerande avlopps- och dagvattenlösningar för kommunen.

Miljömål

I. Ett miljömässigt hållbart Österåker

II. En miljömässigt hållbar kommunkoncern

God ekologisk och kemisk status i Österåkers vatten till 2027

Skydda värdefulla vattenområden såsom vattentäkter, våtmarker och viktiga marina ekosystem

God kvalitet på dricksvatten, effektiv vattenanvändning och säker vattenförsörjning

Minskad miljöpåverkan från båtlivet

Samverkan med markägare och verksamhetsutövare kring vattenkvalitet och miljökvalitetsnormer för vatten

God hantering av avlopp, slam och dagvatten

Arbeta för att följa upp och uppnå god ekologisk och kemisk status i Österåkers vatten till 2027

Nyckeltal för uppföljning

I. Ett miljömässigt hållbart Österåker

Externt

- Andel sjöar med god ekologisk status (Kolada)
- Andel vattendrag med god ekologisk status (Kolada)
- Andel bad som bedömts ha tjänligt vatten (MHA)
- Antal skyddade limniska och marina områden (Strat)
- Andel grundvattenförekomster med god kemisk och kvantitativ status (Kolada)
- Förbrukning av kommunalt dricksvatten (Strat via Norrvatten)
- Antal båttvättar i Österåker (MHA)
- Antal fungerande tömningsstationer för båtlatrin i Österåker (MHA)

II. En miljömässigt hållbar kommunkoncern

Internt

- Andel återvunnet slam (Roslagsvatten)
- Andel tillskottsvatten⁶ som kommer till Margretelunds reningsverk från spillvattennätet (Roslagsvatten)
- Antal åtgärdade fysiska hinder och andra åtgärder (Strat)

Kommunkoncernen arbetar exempelvis med att

- Kontinuerligt utföra miljöövervakning av kommunens ytvattenförekomster för att kunna prioritera och vidta åtgärder som ger förbättrad status i vatten
- Delta i vattensamverkan med andra kommuner och samverka med markägare
- Utöva tillsyn över farliga verksamheter med utsläpp till vatten samt över enskilda avlopp och reningsverk
- Öka kunskapen hos båtägare, båtupptagningsplatser och marinor om båtlivets miljöpåverkan
- Minska miljöpåverkan från kommunala avlopp och dagvattenlösningar
- Underlätta för kommuninvånare att kontrollera sin vattenkvalitet genom att tillhandahålla möjlighet att hämta och lämna provflaskor i kommunhuset och andra platser, samt erbjuda analyser till självkostnadspris

⁶Tillskottsvatten är oönskat vatten som kommer in i avloppsnätet t ex pga inläckage av regnvatten, och minskar reningseffekten i reningsverket

Miljömål 5. Ett Österåker med cirkulär ekonomi

Målet innefattar avfallshantering och återvinning samt strategier för den genomgripande omställningen från en linjär ekonomi till en resurseffektiv, giftfri, och biobaserad ekonomi där resurser cirkulerar.

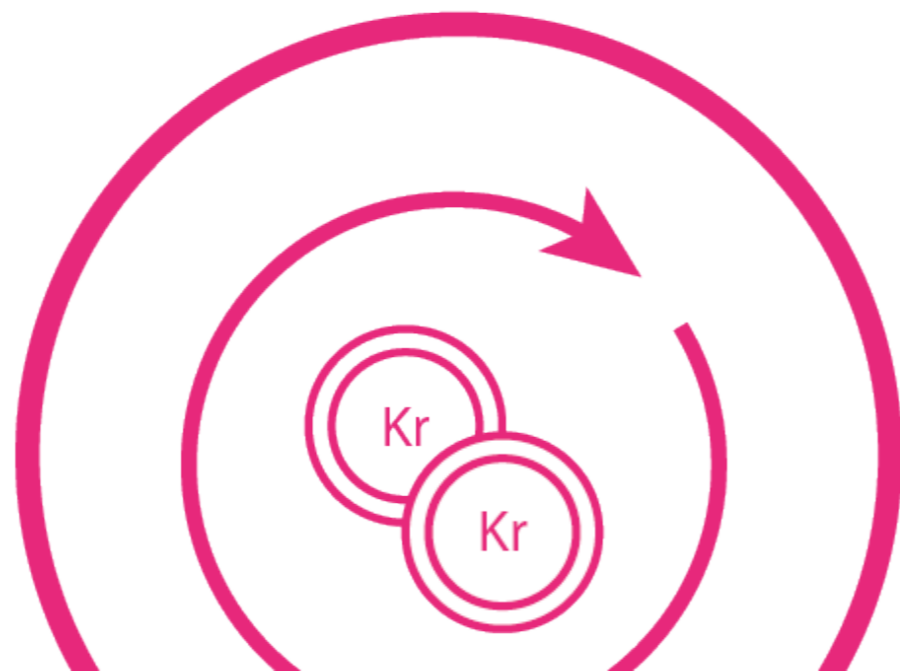
Beskrivning av målområdet

Omställningen till en cirkulär ekonomi är viktigt för att nå många övriga miljö- och hållbarhetsmål. Det handlar bland annat om hållbar produktion och produktdesign, hållbara sätt att konsumera och använda material, produkter och tjänster, samt cirkulära affärsmodeller.

Den resursförbrukning och utsläpp som svenskarnas konsumtion ger upphov till är inte hållbar idag⁷. Det innebär bland annat att vi tar ut mer resurser än vad som återskapas och att föroreningarna i naturen ökar. Användningen av kemikalier som är farliga för hälsa och miljö har ökat. Att uppnå hållbar utveckling kräver att vi minskar vårt ekologiska fotavtryck, genom att ändra hur vi producerar och konsumerar varor och resurser.

Det är en utmaning och en möjlighet för samhället att så

över från en linjer till en cirkulär ekonomi med effektiv användning av resurser och giftfria kretslopp. Kommunkoncernen kan främja omställningen till en cirkulär ekonomi både genom att ställa om inköp och upphandling internt och genom nya innovationer och projekt tillsammans med näringslivet, privatpersoner, akademi och civilsamhället. Det handlar till exempel om att minska avfall, öka återanvändning och återvinning samt att omhänderta farligt avfall i enlighet med kommunens avfallsplan och kemikalieplan samt upphandling på nya sätt, t ex funktionsupphandling*.

Österåker ställer om till en cirkulär ekonomi genom att vara föregångare, öka kunskap hos invånare och verksamheter och samverka för lösningar som underlättar för invånare att göra hållbara och cirkulära val i vardagen. Kommunen arbetar för en god avfallshantering samt minska nedskräpning.

Miljömål

I. Ett miljömässigt hållbart Österåker

Minska mängden restavfall (hushållssopor), matavfall samt grovavfall från invånare i enlighet med Avfallsplan 2030

Minska mängden förpackningar och tidningar samt textil i restavfallet från invånare i enlighet med Avfallsplan 2030

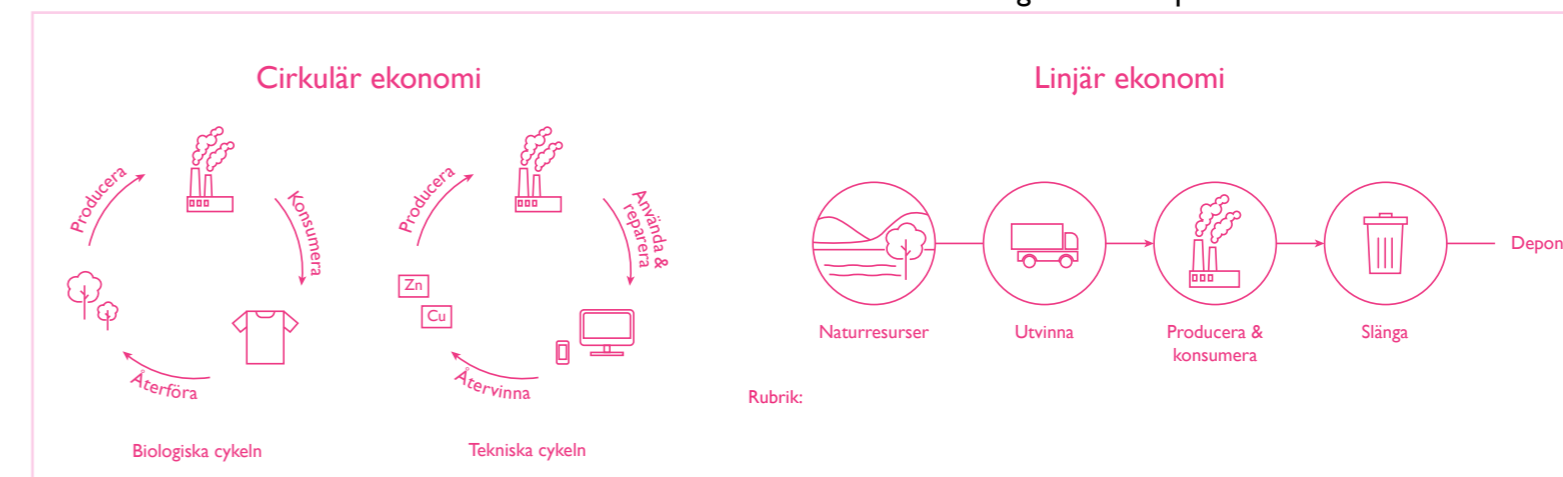
II. En miljömässigt hållbar kommunkoncern

Minska mängden avfall och främja cirkularitet inom kommunkoncernen

- Kommunkoncernens upphandling och inköp ska användas som ett strategiskt verktyg för att nå kommunens miljö- och hållbarhetsmål

Öka återbruket av kommunkoncernens inventarier

Giftfria kretslopp, fasa ut användningen av farliga kemiska ämnen enligt Kemikalieplan

Nyckeltal för uppföljning

I. Ett miljömässigt hållbart Österåker

Externt

- Insamlat hushållsavfall per person (Kolada)
- Mängd mat-, rest- och grovavfall per person (Roslagsvatten)
- Andel hushållsavfall som samlas in för materialåtervinning eller biologisk behandling (Kolada)
- Mängd förpackningar och tidningar samt textil i restavfallet (Roslagsvatten)

II. En miljömässigt hållbar kommunkoncern

Internt

- Andel kommunala verksamheter med källsortering⁸ (Ekonomi + Strat)
- Mängd matsvinn från servering och skolkök (Måltidsenheten)

Kommunkoncernen arbetar exempelvis med att

- Genomföra Avfallsplan 2030 med ökat fokus på avfallsminimering, öka förutsättningar till återbruk, minimering av matsvinn och återvinning i Österåker och i kommunkoncernen.
- Öka kunskapen om avfallsminimering, återbruk och källsortering hos de som lever och verkar inom kommunen
- Erbjuder skolor och förskolor att delta i skräpplockardagarna som Håll Sverige Rent arrangerar och erbjuder hämtning av upplockat skräp
- Förbättra hanteringen av avfall från det rörliga friluftslivet, fritidsbåtar och offentliga platser
- Använda upphandling och inköp som ett styrmedel för att främja cirkulär ekonomi. Exempelvis genom innovativa upphandlingar och kravställan, samt att påverka köpbeteende och fasa ut farliga kemikalier
- Förbättra uppföljningen av avfallsstatistik från kommunorganisation

8. Källsortering ska finnas för de vanligaste avfallssorterna samt de med lagkrav på utsortering såsom förpackningar (metall, glas, kartong, plast), papper, batterier, matavfall osv.

Bilaga A.

I denna bilaga finns bakgrundsmaterial som bl a beskriver Miljö- och klimatprogrammets arbetsprocess

Process för framtagande

Projektet att ta fram ett miljö- och hållbarhetsprogram, har sin grund i ett beslut av Kommunfullmäktige i januari 2020 (KS 2019/0081) att både ta fram ett hållbarhetsramverk för kommunen samt att ”uppdatera kommunens miljömål”. Projektet för nya miljömål startade i början av 2021, efter en omprioritering på förvaltningsnivå.

Nedan följer en beskrivning av de viktigaste momenten i processen för framtagandet av miljö- och klimatprogrammet.

GAP-analys

Analys på det föregående miljömålsdokumentet och nuvarande rutiner för miljöarbete och uppföljning, med syftet att identifiera förbättringsmöjligheter. Resultatet av analysen ligger till grund för nya rutiner och metoder för det interna miljöarbetet framöver.

Omvärldsanalys

Analys kring omvärldens krav, förväntningar och ambitioner med syfte att tydliggöra Österåkers roll och lämpliga ambitionsnivåer när mål formuleras. Globala, nationella och regionala miljömål sammanställdes och det analyserades hur andra kommuner med liknande förutsättningar valt att målsätta, följa upp och redovisa viktiga miljöfrågor. I analysen har även arbetsmaterial såsom hand-

böcker från Glokala Sverige, länsstyrelsen och SKR samt en ISO-standard för hur kommuner bör arbeta med att uppfylla Agenda 2030 använts som inspiration. Medverkan i nätverksträffar för Glokala Sverige där goda exempel och arbetsmetoder delats, har också varit värdefull input i omvärldsanalysen.

Granskning av andra styrdokument

Samtliga av de politiskt antagna kommunala styrdokumenterna granskades för att kartlägga redan befintliga mål, riktlinjer, kunskap och strategier kopplade till miljöarbetet. Miljö- och klimatprogrammet följer slutsatserna i tidigare styrdokument och kompletterar i flera fall med uppföljningsbara målnivåer.

Workshops

Totalt fyra workshops genomfördes under hösten 2020 och våren 2021 med politik, tjänstepersoner, och representanter från kommunens bolag. Input från politiker och tjänstepersoner har arbetats in i programmet och har varit en viktig pusselbit för att förstå Österåkers förutsättningar och prioritering av miljömål.

Målformulering och målår

Formulering av nya miljömål och strategiska inriktningar för att möta omvärldens krav, särskilt Sveriges miljökali-

tetsmål och Agenda 2030, samt efter inspel på workshops.

Målår för miljö- och klimatprogrammet har satts till 2030 för att vara i linje med Agenda 2030. En ytterligare anledning är att skapa långsiktighet för miljömåls ambitionsnivåer.

Urval av indikatorer

Granskning och inhämtning av i första hand redan etablerade indikatorer som förenklar en tydlig uppföljning för respektive miljömål.

Dialog och remiss

En löpande dialog har förts med nyckelpersoner inom olika områden, från såväl förvaltningar som bolag. Miljö- och klimatprogrammet skickades ut på internremiss till alla förvaltningschefer, bolagsrepresentanter samt nyckelpersoner. En riktad extern remiss gick ut till Miljö- och klimatrådets medlemmar. Efter uppdatering av programmet så har riktade dialogmöten om Miljö- och klimatprogrammet genomförts med representanter från förvaltningarna och bolagen för att samla in ytterligare synpunkter.

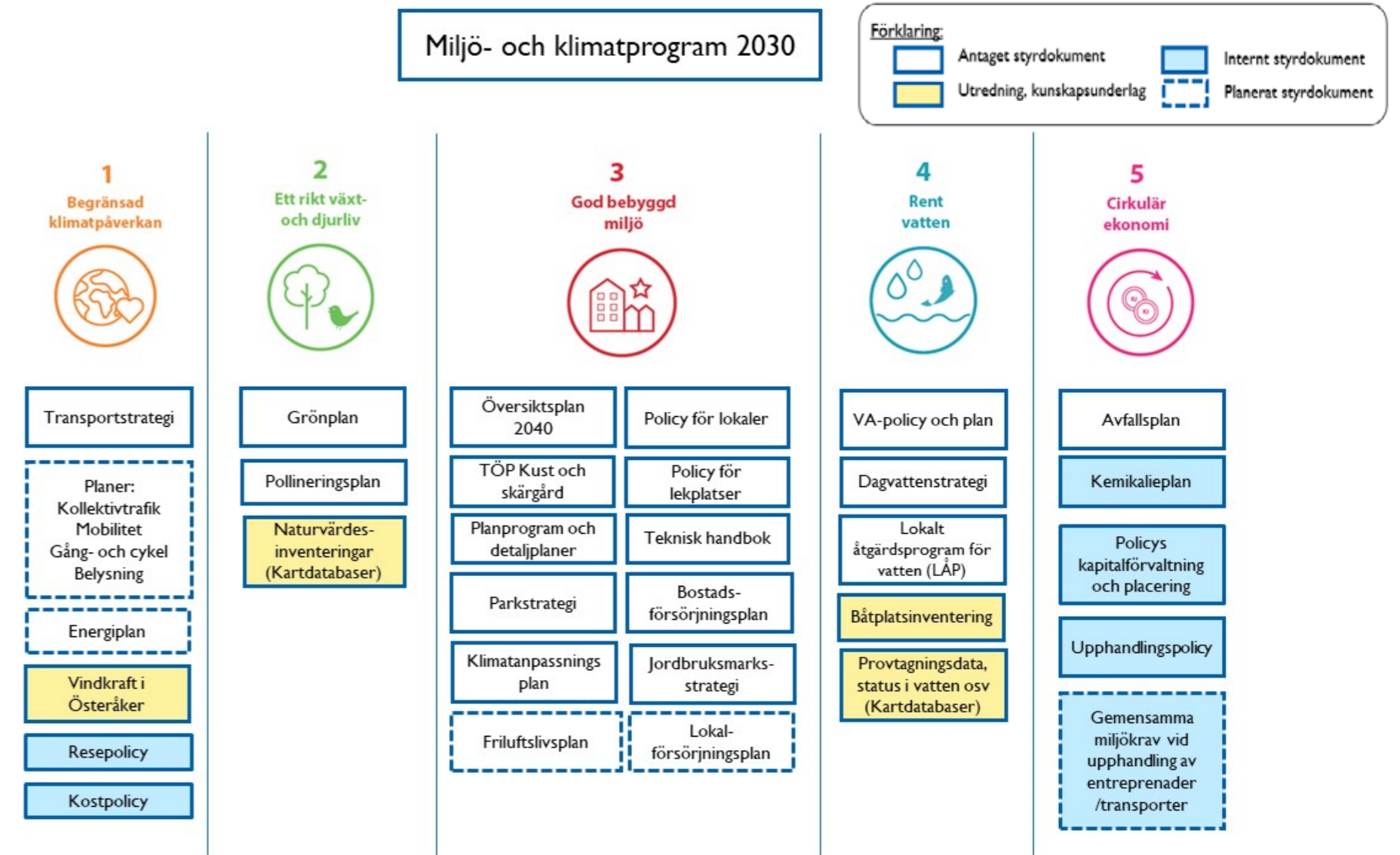
Översikt över målen

Österåkers miljömål	Sveriges miljökvalitetsmål	Agenda 2030
 <p>Begränsad klimatpåverkan</p>		
 <p>Ett rikt växt- och djurliv</p>		
 <p>God bebyggd miljö</p>		
 <p>Rent vatten</p>		
 <p>Cirkulär ekonomi</p>		

Figur 3. Översikt över målen

Figuren ovan illustrerar kopplingen mellan Österåkers kommuns miljömål och Sveriges nationella miljökvalitetsmål samt de Agenda 2030-mål som har relevans för miljömässig hållbarhet. Alla Österåkers miljömål har en anknytning till minst ett, men ofta flera av Agenda 2030-måls delmål.

Koppling till styrdokument

Figur 4. Koppling till styrdokument

Figuren ovan illustrerar vilka kommunala styrdokument som kopplar till respektive miljömålsområde.

Bilaga B.

I denna bilaga förklaras centrala begrepp som förekommer i programmet markerade med *

Centrala begrepp

Definitionen av mål

Ett mål är det resultat man vill åstadkomma med sin handling. Man ska utifrån en målformulering kunna svara på frågan om målet är uppnått eller inte. Definitionen är hämtad från styrdokumentet för mål- och resultatstyrning i Österåkers kommun.

SMARTa-mål

Ett SMART-mål bör vara Specifikt, Mätbart, Acceperat, Realistiskt och Tidsatt.

Definitionen av hållbar utveckling

Hållbar utveckling är ett begrepp som används för att peka ut en önskvärd samhällsutveckling. När vi talar om hållbarhet talar vi om tre dimensioner: den ekonomiska, den sociala och den ekologiska.

Den vanligaste definitionen av hållbar utveckling är från rapporten "Vår gemensamma framtid" (ofta kallad Brundtland-rapporten), 1987. Framtagen av FN:s världskommission för miljö och utveckling:

"Hållbar utveckling är en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov."

Men hur detta ska uppnås och vad det innebär i praktiken ger denna korta definition inget svar på. FN:s agenda för hållbar utveckling, Agenda 2030, ger en tydligare bild av hållbar utveckling. Där trycker man på att ingen får lämnas utanför, en jämn fördelning av resurser såväl mellan generationer som inom och att samverkan är en viktig framgångsfaktor.

Definition av ekologisk hållbarhet

Miljömässig/ekologisk hållbarhet innebär att jordens ekosystem upprätthålls, biologiskt,

kemiskt och geologiskt, så att ekosystemens långsiktiga produktionsförmåga säkras. I ekologisk hållbarhet inkluderas ibland även människors hälsa, i den mån den påverkas av den yttre miljön i form av föroreningar, buller etc.

Definitionen har ett fokus på att behålla miljön och ekosystemen för människans fortlevnad och välbefinnande. De mest hotade ekosystemtjänsterna är klimatreglering och biodiversitet. Klimatreglering är den ekosystemtjänst som reglerar processer relaterade till atmosfärisk kemisk sammansättning, växthuseffekten, ozonskiktet, nederbörd, luftkvalitet och moderering av temperatur och vädermönster, såväl lokalt som globalt. Biodiversitet - eller biologisk mångfald - är en grundläggande förutsättning för att upprätthålla processer och funktioner i våra ekosystem. På så sätt spelar biodiversiteten även en betydande roll för planetens ekosystemtjänster. Ett sätt att mäta miljömässig hållbarhet är om vi håller oss inom de så kallade "planetära gränserna". De planetära gränserna utpekar de miljöprocesser som genererar den balans som krävs för att vi ska kunna leva på jorden.

Agenda 2030

År 2015 beslutade FN om Agenda 2030 för hållbar utveckling, med 17 stycken globala mål och 169 delmål. De globala målen är den mest ambitiösa agendan för hållbar utveckling som världens länder någonsin antagit. De innefattar:

- Att avskaffa extrem fattigdom
- Att minska ojämlikheter och orättvisor i världen
- Att främja fred och rättvisa
- Att lösa klimatkrisen

Sveriges kommuner tar sig an och implementerar Agenda 2030 i sitt miljö- och hållbarhetsarbete, vilket visar sig bland annat i det höga deltagandet i Glokala Sverige. RKA (Rådet för

främjandet av kommunala analyser) har tagits fram kommunala indikatorer för agendamålen på Kolada. Kolada är en databas med statistik för kommuner och regioner, se kolada.se.

Glokala Sverige

Ett utbildnings- och kommunikationsprojekt drivet av Svenska FN-förbundet och SKR (Sveriges kommuner och Regioner), med syfte att stärka kunskapen och engagemanget för Agenda 2030 i kommuner och regioner. I april 2021 var 181 regioner och kommuner med i Glokala Sverige.

Sveriges miljömål

Sveriges miljömålssystem definierar och visar det tillstånd som svensk politik ska leda till. Det övergripande syftet med miljöpolitiken är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser. Miljömålen är också en ledstjärna för hela samhällets arbete med miljöfrågor. Kommunerna har en viktig roll i genomförandet.

För att visa hur miljöarbetet går och vad som måste göras finns etappmål med indikatorer som beskriver vad som behöver hända och när.

Indikatorerna följs upp på nationell och regional nivå med hjälp av utsedda nationella myndigheter och forskningsinstitut. Uppföljningen används som grund till hur styrmedel och lagstiftning utformas.

Genom att uppnå miljömålen innebär det att vi också uppnår den ekologiska dimensionen av Agenda 2030 i Sverige. När det gäller miljön handlar Sveriges miljömål och de globala målen i Agenda 2030 om samma utmaningar, med skillnaden att de svenska målen är mer preciserade när det gäller miljökvalitet och uppföljning av måluppfyllnad.

Parisavtalet

Parisavtalet är ett globalt klimatavtal. Alla världens länder har

förbundit sig att genomföra åtgärder som bidrar till att målen i Parisavtalet uppnås.

Parisavtalet slår fast att den globala temperaturökningen ska hållas väl under två grader och att man ska sträva efter att begränsa den till 1,5 grader. Detta framförallt genom att minska utsläppen av växthusgaser. En annan del av avtalet handlar om att öka förmågan att anpassa sig till negativa effekter, och att hantera de skador och förluster som uppstår till följd av klimatförändringarna.

Förnybar energi

Förnybara energikällor (vindkraft, solenergi, vattenkraft, havsenergi, geotermisk energi, biomassa och biodrivmedel) är energikällor som kan förnya sig inom en mänsklig livslängd.

Fossil energi

Fossil energi består av organiska kol- och väte föreningar i sediment eller sedimenterad berggrund. Exempel på fossil energi är kol, olja (bensin och diesel) och naturgas. Förbränning av fossil energi ökar halten koldioxid i atmosfären, eftersom kolet tidigare varit bundet

Sveriges 16 miljömål

i mark och berggrund, och bidrar därför till klimatförändringar.

Kärnkraft

Har grundämnet uran som energikälla och är fossilfri, men inte förnybar.

Förnybara drivmedel

Lag (2010:598) om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen innehåller hållbarhetskriterier för biobränslen (biodrivmedel och flytande biobränslen).

Miljö kvalitetsnormer för vatten

Målnivåerna för god status (miljö kvalitetsnormer för vatten MKN) är satta utifrån lagstiftade miljö kvalitetsnormer för varje vattendistrikt. Kommunen och andra myndigheter ska vid tillsyn och tillståndsärenden enligt främst miljöbalken och plan- och bygglagen, se till att miljöfarliga verksamheter följer normerna. Normerna och krav på övervakning av vattenstatus kommer från EU:s ramdirektiv för vatten omsatt i svensk lagstiftning via miljöbalken, vattenförvaltningsförordningen och tillhörande föreskrifter. I Sverige finns det idag flera nationella och regionala övervakningsprogram för vatten. Denna miljöövervakning finansieras via skattemedel. Dessutom finns det recipientkontrollprogram med syfte att följa upp verksamhetsutövers påverkan på vattenmiljön. Åtgärdsprogram för att uppnå god status tas fram av Vattenmyndigheterna med hjälp av länsstyrelserna. kommuner ska, inom sina ansvarsområden, se till att åtgärderna utförs.

God ekologisk och kemisk status

Definition av ekologisk status på vatten: kvaliteten på strukturen och funktionen hos akvatiska system som är förbundna med ytvatten. Ekologisk status delas in i biologiska (flora och fauna), fysikalisk-kemiska (näringshalter, försurning, syresättning, siktdjup) samt hydromorfologiska (konnektivitet, morfologiskt tillstånd, hydrologisk regim) kvalitetsfaktorer.

Definitionen av kemisk status på vatten: God kemisk status innebär att farliga ämnen inte får förekomma över vissa fastställda halter. Vissa gränsvärden gäller ämnen i vatten, andra i

biota (flora och fauna) eller sediment.

Gröna hyresavtal

Ett grönt hyresavtal tydliggör vilka åtgärder som hyresgäst och hyresvärd kommit överens om för ett medvetet hållbarhetsarbete som båda vinner på. Avtalet beskriver vad som är hyresgästens ansvar, vad som är fastighetsägarens ansvar och vad som är ett gemensamt ansvar.

Funktionsupphandling

Innebär att man i den vanliga upphandlingen också formulerar krav på vad som ska uppnås och inte för hur det ska uppnås. Med andra ord formuleras upphandlingen så att man upphandlar en lösning på ett specifikt problem, istället för en specifik lösning eller produkt. Detta möjliggör för leverantörer att hitta innovativa lösningar för utförandet.

Kompletterande åtgärder

Kompletterande åtgärder är att skapa ökade kolsänkor eller kolinlagring och är en del av Sveriges klimatpolitiska ramverk. Det omfattar upptag av koldioxid i skog och mark till följd av ytterligare åtgärder, utsläppsminskningar genomförda utanför Sveriges gränser, samt avskiljning och lagring av koldioxid från förbränning av biobränslen, så kallad bio-CCS.

Kolsänkor och kolinlagring

En kolsänka en kolreservoar och ett sätt att binda kol under en längre tid och på så sätt skapa negativa utsläpp. Att skapa kolsänkor är en del av Parisavtalet såväl som Sveriges klimatlag och har lyfts upp av FN:s klimatpanel IPCC som nödvändigt för att vi ska kunna nå klimatmålen. De huvudsakliga naturliga kolsänkorna är världshaven och växande vegetation. Det finns också tekniker för att skapa kolsänkor, se exempel nedan

CCS eller BECCS

Carbon Capture and Storage (CCS) . CCS är ett samlingsnamn för processer som innebär att kol fångas in exempelvis direkt ur luften eller från en stor utsläppskälla, omvandlas till

⁹Källa: (Vad är Parisavtalet? - Naturvårdsverket (naturvardsverket.se) 20210510

¹⁰Nationell vägledning - Vattenförvaltning - Planering, förvaltning och samverkan - Havs- och vattenmyndigheten (havochvatten.se)

flytande form eller stenmaterial och lagras. BioEnergy with Carbon Capture and Storage (BECCS)

Biokol

Om växtmaterial istället för att lämnas att brytas ned samlas in och upphettas under syrefria förhållanden via en process som kallas pyrolys kan en stor andel av det kol som växterna har ackumulerat bindas in i mycket beständig produkt som kallas biokol. Biokol återförs till marken och är, förutom en jordförbättrande produkt, stabilt i marken. Det beräknas ha en halveringstid på 150 – 5 000 år och klassades 2018 som en Negative Emission Technology av IPCC.

Klimatförändring

Det som orsakar dagens klimatförändring är att kol, i form av olika växthusgaser såsom koldioxid, som tidigare inte var i den snabba kolcykeln har kommit upp på grund av förbränning av fossila bränslen samt förändrad markanvändning. Kålet i den snabba kolcykeln växlar mellan biosfär, atmosfär och vatten. Det finns flera andra fenomen, såsom jordaxelns lutning, hur nära solen vi ligger eller naturliga utsläppskällor som ger upphov till klimatförändringar.

Koldioxidbudget

När vi sätter långsiktiga mål för klimatet är det viktigt att veta att det är den totala mängden växthusgaser som släpps ut respektive tas upp som är det viktiga. Koldioxiden som släpps ut i atmosfären har effekter på klimatet under lång tid framöver. Därför pratar man om koldioxidbudget för att titta på den samlade mängden utsläpp. Hur snabbt och hur brant utsläppskurvan lutar nedåt avgör om vi kan hålla oss till budget. I nuvarande globala och svenska utsläppstakt så har vi spruckit Parisavtalets mål 2027.

När man tittar på framtagna kommunala och länsvisa koldioxidbudgetar ser man att de kommer fram till att de territoriella utsläppen behöver minska med mellan 14-17 % per år. Det globala genomsnittet för utsläppsminskningar beräknas behöva vara på nivån 7-8 % per år. Orsaken att koldioxidbudgetar ligger så pass mycket högre är att man räknar in att välfärdsländer, som både har störst utsläpp per person och historiskt har släppt ut mest, behöver minska i snabbare takt.

Bilaga C. Indikatorer, definitioner och nivåer för miljömålen

I denna del presenteras en fördjupning avseende uppföljning, definitioner och målnivåer för respektive målområde

Ett Österåker med begränsad klimatpåverkan

Inriktning I: Ett miljömässigt hållbart Österåker

Mål: Utsläppen av växthusgaser inom Österåker ska minska

Delmål: De totala utsläppen av växthusgaser i Österåker ska minska till nettonoll 2045, i enlighet med nationellt klimatmål

Indikator	Totala utsläpp av växthusgaser i Österåker som geografiskt område (ton CO2-ekvivalenter/år)
Målnivå 2045	- 85 % mellan 1990 och 2045
Basår 1990	167 000 ton (2018: 82 440 ton)
Källa	Nationella emissionsdatabasen (SMHI)
Om målet	<p>Det nationella klimatmålet är att Sverige ska nå nettonoll-utsläpp av växthusgaser till atmosfären, från alla verksamheter inom svenskt territorium, senast 2045. Efter 2045 ska Sverige ha negativa utsläpp. Nettonoll-utsläpp är definierat som en utsläppsminskning med 85 % mellan 1990 och 2045. De kvarvarande utsläppen får kompenseras genom ökad kolinlagring, så kallade kompletterande åtgärder*. Etappmålet till 2030 omfattar utsläppen som ligger utanför EU:s system för handel med utsläppsrätter, vilket innebär att bland annat förbränningsanläggningar och energiintensiv industri är exkluderat. Högst åtta procentenheter av utsläppsminskningarna får ske genom kompletterande åtgärder. Totalt har Sveriges territoriella utsläpp minskat med 29 % mellan 1990 och 2019.</p> <p>Anledningen till att Österåker använder Sveriges nationella klimatmål är att vi till stor del är beroende av de styrmedel som beslutas på nationell nivå för att minska utsläppen, särskilt avseende trafik och bränslen. Som framgår av övriga miljö- och klimatmål så kommer kommunkoncernen att använda sin direkta och indirekta rådighet till att främja minskade utsläpp.</p>
Om indikatorn	Indikatorn omfattar de faktiska territoriella utsläppsminskningarna av växthusgaser i Österåker som geografiskt område, utanför den så kallade handlande sektorn och exklusive utsläpp eller upptag från markanvändning, konsumtion och utrikesflyg. Utsläppen för Sverige har fördelats över landet i ett rutnät där rutorna motsvarar 1 km ² . Fördelningen sker med hjälp av relevant statistik och geografiska data, till exempel vägnät, betesmark, avverkad skog och befolkningsuppgifter. Se metod för uträkning på SMHI:s hemsida, under Nationella emissionsdatabasen.

Delmål: Utsläppen av växthusgaser från vägtrafik i Österåker ska minska i enlighet med nationellt delmål

Indikator	Utsläppen av växthusgaser per person från vägtrafik (CO ₂ -ekv/person)
Målnivå	- 70 % mellan 2010 och 2030
Basår 2010	1,74 ton växthusgaser/person
Källa	Kolada
Om målet	Målnivån är hämtad utifrån det nationella klimatmålet om 70 % mindre utsläpp 2030 jämfört med 2010. För Österåker innebär detta att utsläppen ska minska från 1,74 till 0,52 ton CO ₂ -ekvivalenter/person och år.
Om indikatorn	Indikatorn följer upp Sveriges miljömål Begränsad klimatpåverkan. Det är relevant att följa upp utsläppen från transporterna eftersom de står för störst andel (ca 70 %) av de direkta utsläppen från Österåker, eftersom utsläpp från konsumtion inte ingår i kommunernas utsläppsstatistik. Indikatorn har en stor grad av osäkerhet på kommunal-nivå eftersom den grundas på nationell utsläppsstatistik från vägtrafik som sedan fördelats geografiskt. Det minskar chansen att kommunala satsningar faktiskt påverkar indikatorns utfall. Indikatorn visar ändå på trenden för utsläpp från vägtrafik och kompletteras med andra indikatorer under Transportplanering för en bättre bild. Mer information om indikatorn finns i Jämföraren på kolada.se (Agenda 2030 Mål 13).

Delmål: Österåkers konsumtionsbaserade utsläpp av växthusgaser reduceras succesivt och är på god väg till en hållbar nivå

Indikator	Konsumtionsbaserade utsläpp (ton CO ₂ -ekvivalenter/person och år)
Målnivå	Kommunen följer utvecklingen och driver på för en omställning inom vår rådighet.
Basår 2018	8 ton CO ₂ -ekvivalenter/person och år
Källa	Naturvårdsverket
Om målet	I offentlig utsläppsstatistik på kommunal nivå ingår inte de konsumtionsbaserade utsläppen, vilket ger en missvisande bild av våra totala utsläpp. I de konsumtionsbaserade växthusgasutsläppen ingår den klimatpåverkan som konsumtionen av varor och tjänster orsakar i Sverige och andra länder. I dagsläget finns bara beräknad utsläppsstatistik från konsumtion på nationell nivå och det går därför inte att följa upp utsläpp från konsumtionen i Österåker. Det är nödvändigt att inkludera och känna till ungefärlig storleksordning på de konsumtionsbaserade utsläppen när åtgärder för att minska Österåkers och dess invånares påverkan på klimatet diskuteras.

	Privat konsumtion står för ca 2/3 av Sveriges konsumtionsbaserade utsläpp ¹ varav matinköpen genererar mest utsläpp. År 2050 bör de globala utsläppen vara högst ett ton per person och år inklusive utsläpp från konsumtion i enlighet med Parisavtalet.
Om indikatorn	<p>Miljöräkenskaperna på SCB beräknar de konsumtionsbaserade utsläppen av växthusgaser genom en miljöexpanderad input-outputanalys, en metod som kopplar utsläpp per bransch till konsumtion.</p> <p>Beräkningarna baseras bland annat på officiell statistik om utsläpp och nationalräkenskapernas input-outputtabeller. Till exempel kan utsläppen från stålproduktion tas fram genom att den genomsnittliga utsläppsintensiteten per producerad krona multipliceras med produktionsvärdet. Sedan korrigeras nivåerna för import och export. För att få alla växthusgaser jämförbara multipliceras alla utsläpp, förutom koldioxid, med en global uppvärmningspotential (Global Warming Potential – GWP).</p>

Delmål: Kommunens kolsänkor* ska förstärkas

Indikator	Saknas
Målnivå	Kommunen följer utvecklingen och driver på för en omställning inom vår rådighet.
Basår	-
Källa	-
Om målet	Att öka kolsänkor ingår i Sveriges klimatmål och en viktig del i det övergripande målet att nå netto nollutsläpp till 2045. Att skapa kolsänkor kallas för kompletterande åtgärder och får max stå för 15 % av utsläppsminskningen. Exempel på kompletterande åtgärder är att fånga in och lagra koldioxid, t.ex. från punktkällor såsom kraftvärmeverk och industrier. Tekniken finns men är inte implementerad och kommer inte att vara ett alternativ för Österåkers kommun, som har ett mindre fjärrvärmeverk. Andra exempel är att investera i klimatprojekt i andra länder eller öka inlagring av koldioxid i skog och mark genom förändrat bruk. Generellt sett är störst andel kol bundet i marken och endast en mindre andel i växtlighet. Olika typer av markanvändning kan alltså bidra till olika stora kolsänkor. Österåkers kommun kan följa forskning och arbeta med att öka kolinlagring i egen mark, inspirera markägare samt följa utvecklingen av metoderna för att standardisera beräkningarna om ökningen av kolsänkor. En möjlig kolsänka är det nya avloppsreningsverket i Margretelund som kommer att använda en ny teknik som omvandlar avloppsslammet till biokol, vilket binder kolet längre än vanligt slam.
Om indikatorn	I brist på lämpliga nyckeltal saknar målet konkret mätbarhet i nuläget.

¹ <http://www.naturvardsverket.se/Sa-mar-miljon/Statistik-A-O/Vaxthusgaser-konsumtionsbaserade-utslapp-per-person/>

Mål: Österåker ska ha tillgång till hållbar energi för el, värme, kyla och drivmedel

Delmål: Fasa ut fossil energi

Indikator 1	Andel förnybar fjärrvärme (%)
Målnivå	Kommunen följer utvecklingen och driver på för en omställning inom vår rådighet.
Basår 2019	98,5 %
Källa	Kolada
Om indikator 1	Fjärrvärmeproduktion av förnybara energikällor inom det geografiska området. Gäller Sandkilsverket som är ett biobränsle-eldat värmeverk. P.g.a. höga laster under kalla nätter kan fossilt spetsbränsle användas i en varierande omfattning utifrån behovet.
Indikator 2	Andel fossilfria drivmedel i transportsektorn (%)
Målnivå	Kommunen följer utvecklingen och driver på för en omställning inom vår rådighet.
Basår 2017	13 % fossilfria drivmedel i transportsektorn för Österåker
Källa	SCB
Om indikator 2	Definieras som andel förnybar (fossilfri) drivmedelsenergi som levererats till tankställen inom kommunens gränser, samt till kollektivtrafiken. Ej lämplig att jämföra mellan kommuner, men säger något om trenden. Fordonsgas samt ren FAME-biodiesel ingår inte i kommunal statistik. I genomsnitt var andelen fossilfria (förnybara) drivmedel 23 % i vägtrafiken i Sverige 2018. Den lagstyrda reduktionsplikten, inblandning av biodrivmedel i bensin och diesel, driver på utvecklingen. Obs - indikator avseende andel fossilfri el saknas då måttet inte är relevant: Det går inte att följa andelen fossilfri el på lokal nivå, då elen som förbrukas inom kommunen nästan enbart kommer från utom-kommunala energikällor. Det är inte möjligt att följa vilka elavtal som alla förbrukare i kommunen har. Sveriges energimål gällande elproduktion är att den ska vara 100 % fossilfri till 2040. Detta är ett mål, inte ett stoppdatum som förbjuder kärnkraft och innebär inte heller en stängning av kärnkraft med politiska beslut. Sverige exporterar el, vilket innebär att vi producerar mer än vi förbrukar över året. Däremot är Sverige beroende av tillskottsenergi under kalla vinterdagar och får då in europeisk el med större andel fossila energikällor i elmixen.
Om målet	Kommunen ska på olika sätt driva på utvecklingen mot en omställning till fossilfria energisystem för att underlätta för invånare och verksamheter i kommunen att leva hållbart. Inom rådigheten är t.ex. att samarbeta med E.On för att ny bebyggelse i så stor utsträckning som möjligt kan anslutas till fjärrvärmenätet.

Delmål: Minska och effektivisera energianvändningen

Indikator	Slutanvändning av energi i Österåker (MWh/invånare)
Målnivå	Kommunen följer utvecklingen och driver på för en omställning inom vår rådighet.
Basår 2019	15 MWh/invånare
Källa	Kolada (SCB och Energimyndigheten)
Om målet	Sverige nationella energimål är att ha 50 % effektivare energianvändning 2030 jämfört med 2005. Målet uttrycks i termer av tillförd energi i relation till bruttonationalprodukten (BNP). Det nationella målet kan inte översättas till samma målnivå på lokal nivå, då det nationella måttet är viktat mot BNP, medan tillgänglig energistatistik på kommunal nivå är energianvändning/person. Kommunal energiförbrukning för år 2005 saknas. Det nationella målet ger en riktning för Österåker, som innebär att energiförbrukningen i största möjliga mån ska effektiviseras. Strategi och en beskrivning av nuläge för distribution, tillförsel och användning av energi hanteras i separat kommunalt styrdokument (Energiplan).
Om indikatorn	Slutanvändning av energi totalt inom Österåker som geografiskt område, avseende el, fjärrvärme, förnybara och icke-förnybara bränsletyper (drivmedel), dividerat med antalet invånare i kommunen.

Delmål: Trygga energiförsörjningen

Indikator	Elavbrott, genomsnittlig avbrottstid per kund (min/kund)
Målnivå	Kommunen följer utvecklingen och driver på för en tryggad energiförsörjning inom vår rådighet.
Basår 2019	875 minuter/kund
Källa	Kolada
Om indikatorn	Total avbrottstid för långa avbrott under året, dividerat med antalet kunder. SAIDI inkluderar aviserade och oaviserade avbrott i regionnät och lokalnät. Långa elavbrott avser avbrott som är längre än 3 minuter. Kunder avser mätpunkter där ansvar övergår från nätföretag till kunden.

Delmål: Underlätta för lokal produktion av förnybar el

Indikator 1	Installerad effekt från solcellsanläggningar i Österåker (MW)
Målnivå	Kommunen följer utvecklingen och driver på för en omställning inom vår rådighet.
Basår 2019	2,82 MW
Källa	Kolada (Energimyndigheten)
Om indikator 1	Kommer från enkätundersökningen ”Nätanslutna solcellsanläggningar”
Indikator 2	Elproduktion av vindkraft i Österåker (MWh)
Målnivå	Kommunen följer utvecklingen och driver på för en omställning inom vår rådighet.
Basår	Saknas
Källa	Kolada (Energimyndigheten och SCB)/ direktkontakt med befintliga vindkraftsägare i kommunen
Om indikator 2	Indikatorn finns i Kolada, men anger att det inte finns någon vindkraft i Österåker, vilket inte stämmer. Därav att vi behöver komplettera med egna uppgifter.
Om målet	<p>Syftet att följa den lokala produktionen av el är att bevaka och analysera takten för omställning till förnybar el i Österåker. Det nationella målet är 100 % förnybar el till 2030. Drivkrafterna för att investera i förnybar energiproduktion ligger utanför kommunkoncernens rådighet och beror främst på lönsamheten för investerare men även andra faktorer såsom tillstånd, elnätskapacitet och stabilitet mm. Statligt stöd finns (2021) för att installera solceller och kommunen kan ge råd och t ex informera byggherrar om möjligheter i samband med bygglov.</p> <p>Potential och strategier för Österåker lyfts i kommande kommunalt styrdokument (Energiplan). Vindkraft har enligt Energimyndigheten störst potential att bidra till förnybar energi i Sverige 2045, följt av solceller. Idag står solceller för mindre än 0,1 % av Sveriges elproduktion, men Energimyndigheten menar att cirka 5–10 % av Sveriges totala elanvändning skulle kunna komma från solenergi år 2040, förutsatt att ett antal främjande åtgärder genomförs.</p>

Ett Österåker med begränsad klimatpåverkan

Inriktning II: En miljömässigt hållbar kommunkoncern

Mål: Kommunkoncernen ska arbeta för att ge förutsättningar och inspirera invånare och andra som verkar inom kommunen att minska sin klimatpåverkan

Indikator	Rapporterade miljömål och aktiviteter från varje nämnd och bolag
Målnivå	Varje nämnd hittar egna målnivåer och aktiviteter
Basår	-
Källa	-
Om målet	Målet lyfter en viktig del av kommunens klimatarbete som är starkt kopplat till kommunens indirekta rådighet. Påverkan kan inte mätas, men vi kan följa upp och beskriva arbetet.
Om indikatorn	Indikatorn är en så kallad beskrivande indikator. Alla nämnder och bolag som har identifierat att de genom sin verksamhet kan arbeta med målet, ska rapportera in en beskrivning av sitt arbete eller utförda aktiviteter.

Mål: Kommunkoncernen ska kraftigt minska egna utsläpp samt arbeta med förbättrad uppföljning

Indikator	Totalt koldioxidutsläpp per årsanställd (kg CO ₂ -ekv/årsanställd)
Målnivå	Saknas.
Basår	Tas fram.

Källa	Strat
Om målet	De klimatpåverkande utsläppen ska räknas ut enligt en standardiserad metod såsom GHG-protokollet*.
Om indikatorn	I dagsläget har vi möjlighet att ta fram utsläpp från tjänsteresor. Detta kommer att kompletteras med utsläpp från indikatorerna i varje delmål, samt uträknade utsläpp från övriga upphandlade tjänster och produkter.

Delmål: Minska klimatpåverkan från offentliga måltider

Indikator 1	Växthusgasutsläpp från kommunens offentliga måltider (kg CO₂-ekvivalenter/kg mat)
Målnivå	1,1 kg CO ₂ -ekvivalenter/kg mat
Basår 2020	2,0 kg CO ₂ -ekvivalenter/kg mat
Källa	Måltidsenheten
Om indikatorn	Indikatorn tas fram av Måltidsenheten med hjälp av att koppla inköp till en databas från forskningsinstitutet RISE som anger olika utsläppsfaktorer per kilo livsmedel av en viss kategori.
Om delmålet	<p>Målnivån är utmanande och kommer från WWF:s uträkning om en långsiktigt hållbar klimatpåverkan från maten, kallat One Planet Plate, som i sin tur omräknats till utsläpp/kg livsmedel utifrån Livsmedelsverkets referensportion. Målet motsvarar en klimatpåverkan på 0,5 kg CO₂-ekv per portion.</p> <p>Utsläppen från livsmedelssektorn står för cirka 20–30 % av de globala utsläppen. Då ingår utsläpp från lantbruket, förändrad markanvändning (till exempel avskogning) och produktionen av insatsvaror såsom gödselmedel samt utsläpp för att förpacka, förädla och transportera mat. Majoriteten av utsläppen sker i lantbruksproduktionen. Utsläpp från produktionen av animaliska livsmedel, kött, mjölkprodukter och ägg, står för knappt än 70 % av utsläppen som härrör från den mat vi äter i Sverige. För att klimatpåverkan från matkonsumtion behövs både förbättringar i produktionen, till exempel minskad användning av fossil energi, och minskat svinn samt förändrade kostvanor.</p>

Delmål: Minska klimatpåverkan från kommunkoncernens transporter och entreprenader

Indikator 1	Växthusgasutsläpp från kommunkoncernens tjänsteresor (kg CO2-ekvivalenter/anställd)
Målnivå	Klimatpåverkan från kommunkoncernens tjänsteresor ska minska med 25 % till 2026 och med 50 % till 2030, jämfört med 2021.
Basår	Tas fram
Källa	Strat, MHA, Ekonomi + Armada + Roslagsvatten
Om indikator 1	Standardiserad metod för att ta fram och beräkna indikatorn ska tas fram. Kommunens tjänsteresor från både förvaltning och bolag har ännu inte sammanställts, vilket gör att basår saknas. Detta ska börja samlas in på ett systematiskt sätt för att se att åtgärder (såsom egen resepolicy) ger resultat. Tjänsteresor innefattar bil i tjänsten (milersättning), ägda fordon, leasade fordon exklusive förmånsbilar samt resor via resebolag (flyg, tåg), hyrbil, taxi). Eftersträvarvärt framöver är att bolag och förvaltningar, ned till enhetsnivå, kan följa egna utsläpp från tjänsteresor. Strategier för att minska klimatpåverkan är för tjänsteresor att följa kommunens resepolicy samt att leasa/köpa in fordon som kan gå på biobränsle eller el.
Indikator 2	Växthusgasutsläpp från kommunkoncernens samhällsbetalda resor (kg CO2-ekvivalenter/mil)
Målnivå	Klimatpåverkan från kommunkoncernens transporter och arbetsmaskiner ska minska med 25 % till 2026 och med 50 % till 2030, jämfört med 2021 (detta gäller samtliga indikatorer för detta delmål).
Basår	Tas fram
Källa	Ansvarig för respektive ramavtal (rapporterar till Strat som sammanställer)
Om indikator 2	Rutiner för att samla in data från kommunens leverantörer av samhällsbetalda resor samt upphandlade entreprenörer ska tas fram och implementeras. Utsläpp från kommunens samhällsbetalda transporter från har ännu inte sammanställts, vilket gör att basår saknas. Kraven på rapportering har i nuvarande avtal inte ställts på att rapportera total miljöpåverkan. I samråd med leverantören kan vi följa upp klimatpåverkan, men det kan komma att ske i andra termer än koldioxidutsläpp/mil. I nästa steg är att även andra upphandlade transporter ställer krav på minskade utsläpp och samlar in utsläppsstatistik.
Indikator 3	Växthusgasutsläpp från kommunkoncernens arbetsmaskiner (kg CO2-ekvivalenter/?)
Målnivå	Klimatpåverkan från kommunkoncernens transporter och arbetsmaskiner ska minska med 25 % till 2026 och med 50 % till 2030, jämfört med 2021 (detta gäller samtliga indikatorer för detta delmål).
Basår	Tas fram
Källa	Ansvarig för respektive ramavtal (rapporterar till Strat som sammanställer) + Armada + Roslagsvatten

Om indikator 3	Utsläpp från kommunens upphandlade arbetsmaskiner har inte kravställts vid upphandling. Första steget är att vid upphandling ställa samma krav på att minska och rapportera utsläpp i alla förvaltningar och bolag. Nästa steg att införa rutiner för uppföljning och sammanställning för att se att krav vid upphandling ger resultat.
Indikator 4	Växthusgasutsläpp från insamling av kommunalt hushållsavfall (kg CO₂-ekvivalenter/mil)
Målnivå	Saknas
Basår	Tas fram
Källa	Roslagsvatten (rapporterar till Strat som sammanställer)
Om indikator 4	Ska tas fram i samråd med Roslagsvatten. I avfallsplanen finns redan mål om att öka energieffektiviteten för avfallstransporterna med 30 % mellan 2020 och 2030 samt att ställa om till fossilfria drivmedel till 2030.
Om delmålet	<p>Transporter har fortfarande en hög andel fossilt drivmedel och står därför för störst andel <i>direkt</i> klimatpåverkan från kommunens verksamhet. Transporter avser tjänsteresor, ägda och leasade fordon, upphandlade samhällstransporter samt transporter av kommunalt avfall</p> <p>Startåret skiljer sig jämfört med nationella mål (2021 istället för 2009).Målnivån är satt som en utmanande nivå för kommunen som ändå minst uppfyller nationella mål, så att kommunen går före. Då vi inte har sammanställt statistiken för alla indikatorer innan så behöver vi sätta startåret till 2021. Dessutom kommer det vara ett långsiktigt arbete med att samla in allt mer statistik som vi i dagsläget inte har stödsystem eller avtalskrav för att kunna följa upp.</p> <p>För upphandlade samhällstransporter och entreprenader med arbetsmaskiner är det kravställt och uppföljning av upphandlingar såsom att stimulera sparsam körning och fordon som går på fossilfria drivmedel/el och energieffektiva fordon och för arbetsmaskiner att använda fossilfria drivmedel och energieffektiva fordon.</p>

Delmål: Minska klimatpåverkan från kommunkoncernens VA-tjänster

Indikator 1	Totala växthusgasutsläpp från energianvändningen för VA-tjänsterna (kg CO₂-ekvivalenter)
Målnivå	Saknas
Basår	Tas fram
Källa	Roslagsvatten
Om indikatorn	Gäller energianvändningen som krävs för att driva VA-försörjningen såsom reningsverk och pumpstationer.

Delmål: Minska klimatpåverkan från kommunkoncernens upphandling och inköp

Indikator 1	Totala växthusgasutsläpp från kommunkoncernens upphandling och inköp (kg CO2-ekvivalenter)
Målnivå	Saknas
Basår	Tas fram
Källa	Strat
Om indikatorn	Uträkning av klimatpåverkan kan tas fram utifrån inköpskategorier. Det kräver ett helt implementerat inköpssystem, där alla avtal och inköp är registrerade.

Delmål: Fasa ut fossilt bränsle för kommunkoncernens transporter (ägda och leasade fordon, upphandlade transporter och arbetsmaskiner)

Indikator 1	Andel fossilfria drivmedel för ägda och leasade fordon (%)
Målnivå	Saknas
Basår	Tas fram
Källa	Strat via Ekonomi/ Miljöfordon.se och HR (tjänstebilar) + Armada + Roslagsvatten
Om indikator 1	Indikatorn gäller alla kommunkoncernens ägda eller leasade personbilar samt tjänstebilar. Gäller bilar som tankas med drivmedel. Elbilar kommer inte med i statistiken, men kommer att tankas med fossilfri el när de tankas i kommunens laddstolpar från 2022.
Indikator 2	Andel fossilfria drivmedel för samhällsbetalda transporter (%)
Målnivå	Saknas
Basår 2021	Tas fram
Källa	Ansvarig för respektive ramavtal (rapporterar till Strat som sammanställer)
Om indikator 2	Ramavtalen ställer olika krav på statistik för leverantörerna av samhällsbetalda transporter. Det krävs dialog och arbete för att få in underlag så att indikatorn kan räknas ut.
Indikator 3	Andel fossilfria drivmedel för arbetsmaskiner (%)
Målnivå	Saknas
Basår 2021	Tas fram

Källa	Ansvarig för respektive ramavtal + Armada + Roslagsvatten (rapporterar till Strat som sammanställer)
Om indikator 3	Att rapportera andel förnybara bränslen som används i arbetsmaskiner har inte krävts i alla upphandlingar. Första steget är att vid upphandling ställa samma krav på att rapportera in andel fossilfria drivmedel från arbetsmaskiner, samt komplettera med krav på öka andelen förnybara bränslen. Nästa steg är att införa rutiner för uppföljning och sammanställning för att se att krav vid upphandling ger resultat.
Indikator 4	Andel fossilfria drivmedel för transporter och insamling av kommunalt hushållsavfall (%)
Målnivå	Saknas
Basår 2021	Tas fram
Källa	Roslagsvatten
Om indikator 4	
Om målet	Att fasa ut fossila bränslen från kommunens egna transporter är viktigt för att minska den totala klimatpåverkan. Som fossila bränslen räknas bensin och diesel. Den så kallade reduktionsplikten är ett nationellt verktyg att minska klimatpåverkan från transporter i form av ett lagstadgat krav. Kravet innebär att drivmedelsleverantörer succesivt ska minska klimatpåverkan från de fossila drivmedlen genom att blanda in biodrivmedel som uppfyller hållbarhetskriterier. 1 augusti 2021 var reduktionsnivåerna 6 % för bensin och 26 % för dieselbränsle. Tillgången på förnybart bränsle och el-laddning kan begränsa möjligheterna att uppnå 100 % till 2030.

Delmål: Minska och effektivisera energianvändningen i kommunkoncernen

Indikator 1	Total energianvändning i kommunalt ägda byggnader (kWh/kvm Atemp)
Målnivå	Minska energianvändningen med 40 % mellan 2009 och 2030 (Delmål: 2025: Minska energianvändningen med 30 % jämfört med 2009)
Basår 2009	185 kWh/kvm A _{temp}
Källa	Armada
Om indikator 1	Gäller ett genomsnitt för både lokaler och bostäder.
Indikator 2	Energianvändning i bostäder (kWh per kvm)
Målnivå	Saknas
Basår 2020	110 kWh/kvm

Källa	Armada
Om indikator 2	Räknas ut för att jämföra oss mot energiprestanda i bostäder. 2019 hade offentliga flerbostadshus en genomsnittlig energianvändning på 148 kWh/kvm. ² Bostäder har generellt en lägre energiförbrukning än lokaler.
Indikator 3	Energianvändning i lokaler (kWh per kvm)
Målnivå	Saknas
Basår 2020	169 kWh/kvm
Källa	Armada
Om indikator 3	Räknas ut för att jämföra oss mot energiprestanda i lokaler. 2019 hade kommunala lokaler en genomsnittlig energianvändning på 127 kWh/kvm. ³
Om målet	Ökad användning av energi för t ex elbilsladdning och ökad nyttjandegrad i lokaler förväntas äta upp energibesparingar som görs i klimatskal och varmvatten. Kylbehov kan också vara en faktor som ökar energianvändningen. Inomhustemperatur och ventilation behöver ha fortsatt hälsosamma nivåer.

Delmål: 100 % fossilfria energikällor i kommunägda byggnader till 2025 (el och värme)

Indikator 1	Andel fossilfri energi (%)
Målnivå	100 % fossilfri energi
Basår 2020	98,6 % fossilfri fjärrvärme, 5,3 % el som är ”grön”
Källa	Armada, Roslagsvatten
Om målet	Kommunen kan inte påverka andelen fossilfri (förnybar) bränsle i fjärrvärmemixen. Att använda fjärrvärme när det är tekniskt möjligt är bra ur miljö- och energisystemperspektiv. Det minskar också elanvändning, jämfört med att använda tex bergvärme eller andra värmepumpar, vilket i sin tur minskar effektuttaget.
Om indikatorn	Fjärrvärme kommer att räknas som 100 % fossilfri (förnybar) även om vissa pannor fortfarande behöver använda olja som reserv och stöd vid toppar.

² Energistatistik för flerbostadshus 2019, Energimyndigheten (Sveriges officiella statistik)

³ Energistatistik för lokaler 2019, Energimyndigheten (Sveriges officiella statistik)

Delmål: Ökad lokal och förnybar energiproduktion till egna fastigheter

Indikator	Total installerad effekt av solcellsanläggning i kommunens lokaler (kWh/år)
Målnivå	Saknas
Basår	Ska tas fram
Källa	Armada och Roslagsvatten
Om målet	En vidare utredning om den lokala energiproduktionens roll i framtidens energisystem planeras i kommande energiplan.
Om indikatorn	Armada har i uppdrag att utreda möjligheter till att installera solceller på taken till kommunala byggnader. Målsättningen kommer sättas utifrån slutsatserna i utredningen.

Ett Österåker med ett rikt växt- och djurliv

Inriktning I: Ett miljömässigt hållbart Österåker

Mål: Den biologiska mångfalden i Österåker utvecklas och nyttjas på ett hållbart sätt

Indikator	Andel skyddad natur (%)
Målnivå	Kommunen följer utvecklingen och driver på för att behålla och öka andelen skyddad natur inom vår rådighet.
Basår 2019	4 %
Källa	Kolada
Om målet	Då kommunen inte äger marken är rådigheten att skydda naturen relativt låg, men kommunen kan samverka med markägare.
Om indikatorn	Skyddad natur definieras som nationalpark, naturreservat, naturvårdsområden samt biotopskyddsområden. Indikatorn används för att följa upp Agenda 2030 mål 15. Ekosystem och biologisk mångfald (kolada.se/jamforaren)

Ett Österåker med ett rikt växt- och djurliv

Inriktning II: En miljömässigt hållbar kommunkoncern

Mål: Kommunkoncernen ska via samhällsplaneringen arbeta för att främja biologisk mångfald, genom att utveckla den gröna infrastrukturen och viktiga ekosystemtjänster

Indikator	Beskrivning av aktiviteter som utvecklar den gröna infrastrukturen och viktiga ekosystemtjänster inom samhällsplaneringen och samverkansprojekt såsom Kilsamverkan
Målnivå	-
Basår	-
Källa	Strat + Plan + IoA + Exploatering
Om målet	Naturvärden beaktas i samhällsplaneringen bland annat genom att ta fram kunskapsunderlag om värden såsom ekosystemtjänster och spridningssamband.
Om indikatorn	Kommunen beskriver aktiviteter såsom utveckling av egna rutiner, externa informationsinsatser, samarbeten med andra aktörer samt mellankommunalt och regionalt samarbete om de gröna frågorna till exempel samverkan om regionens så kallade gröna kilar.

Mål: Öka kunskapen om Österåkers naturvärden och grönstruktur genom kartläggning och analys av biologiska värden, ekologiska spridningssamband och ekosystemtjänster

Indikator	Beskrivning av aktiviteter som ökar kunskapen om Österåkers naturvärden och grönstruktur
Målnivå	-
Basår	-

Källa	Strat + Plan + IoA + Exploatering
Om målet	Naturvärden beaktas i samhällsplaneringen bland annat genom att ta fram kunskapsunderlag om värden såsom ekosystemtjänster och spridningssamband.
Om indikatorn	Aktiviteter såsom inventeringar, utveckling av kartmaterial med mera beskriv.

Mål: Kommunens mark och anläggningar ska förvaltas på ett sätt som bidrar till stärkt biologisk mångfald

Indikator	Beskrivning av aktiviteter och projekt som bidrar till ökad biologisk mångfald på kommunal mark
Målnivå	-
Basår	-
Källa	Strat och IoA
Om målet	I förvaltningen av kommunens parker och mark kan insatser som leder till ökad biologisk mångfald göras, exempelvis genom växtval i plantering och skötsel av brynmiljöer. Detta är även en del av strategin i grönplan och strategin för parker.
Om indikatorn	Insatser som gjorts under året beskrivs.

Ett Österåker med god bebyggd miljö

Inriktning I: Ett miljömässigt hållbart Österåker

Mål: Österåkerborna har tillgång till ett hållbart mobilitetssystem, med låg miljö- och hälsopåverkan

Indikator 1	Andel befolkning i kollektivtrafknära läge (%)
Målnivå	Kommunen följer utvecklingen och arbetar för att bygga kollektivtrafknära samt inom utsedda lokala knutpunkter i enlighet Översiktsplan 2040
Basår 2018	76 %
Källa	Kolada
Om indikator 1	Indikatorn definieras som 500 m radie fägelvägen till hållplats (alla trafikslag) som trafikerats minst 1 ggr/h vardar mellan kl 6-20. Används för att mäta Agenda 2030 mål 9. Hållbar industri, innovationer och infrastruktur. Se Kolada.se/verktyg/jamforaren -Agenda 2030. Avståndet 400 m används för att följa upp God bebyggd miljö. Indikatorn är inte samstämmig med Sverigeförhandlingen där definitionen för kollektivtrafknära är 1 km från tågstation, vilket innebär att vi kan komma att bygga mycket som är utanför 500 m radie, tex Hagby äng och kulle, fortsättningen på Östra kanalstaden osv. Planerade nybyggnationer i kollektivtrafknära lägen väntas vara klara för inflyttning efter 2030, och kommunen inte har rådighet över turtäthet osv i kollektivtrafiken (vilken även sänker rådigheten).
Indikator 2	Andel arbetsresor med kollektivtrafik i förhållande till biltrafik (%)
Målnivå	Kommunen följer utvecklingen och arbetar för att öka andelen arbetsresor med kollektivtrafiken jämfört med bil ska öka till 41 %
Basår 2019	38 %
Källa	Region Stockholms resvaneundersökningar, IoA
Om indikator 2	Indikatorn mäts bara vart femte år, varför det kan vara skäl för kommunen att göra en egen resvaneundersökning för att oftare kunna följa upp utvecklingen. Beroende på val av mätmetod så kan resultaten variera. För att göra korrekta jämförelser behöver mätmetoden vara likadan för de mätningar som ska jämföras. Kommunen kan stödja med bebyggelseutveckling i rätt lägen, god framkomlighet, utvecklade bytespunkter, trevliga resenärsmiljöer. Fler mål och indikatorer för kollektivtrafik och skärgårdstrafik kommer att finnas i kommande Kollektivtrafikplan.

Indikator 3	Årlig körsträcka per invånare (personkilometer/invånare och år)
Målnivå	Kommunen följer utvecklingen och arbetar för att främja möjligheter att välja kollektivtrafik för både arbetsresor och fritidsresor
Basår 2018	643 personkilometer/invånare och år
Källa	Kolada
Om indikator 3	Kommunen följer utvecklingen och arbetar för att främja möjlighet till resor med cykel, till fots samt åka kollektivtrafik.
Indikator 4	Utsläpp till luft av luftpartiklar PM2.5 (kg/invånare)
Målnivå	Kommunen följer utvecklingen och arbetar för att främja minskade utsläpp
Basår 2018	1.85 kg/invånare
Källa	Kolada
Om indikator 4	Innebär en uppskattning av totala utsläpp av partiklar mindre än 2,5 mikrometer, dividerat med invånare. Uträknat från Nationella emissionsdatabasen samt SCB. För utförligare beskrivning av metoden se Nationella emissionsdatabasens hemsida. Används som indikator för att följa upp Agenda 2030-mål 11, Hållbara städer och samhällen samt det nationella miljömålet Frisk luft.
Om målet	För att nå de nationella klimatmålen för transporter räcker det inte med en omställning till fossilfria (förnybara) drivmedel, elfordon osv. Transporterna behöver också effektiviseras. De klimatvinster som tekniska framsteg inneburit, såsom energieffektivare fordon och mer fossilfritt (förnybart) bränsle, har ätits upp av ett ökat transportarbete. Kommunen kan exempelvis arbeta för att bygga servicenära och att främja lokala arbetstillfällen, att främja säkra skolvägar genom att på olika sätt främja minska biltrafik vid skolor, bilfri skolzon och vandrande skolbussar. En annan strategi som beskrivs i Översiktsplan 2040 är att arbeta för ökad tillgång till bilpooler och samåkningstjänster. Fler strategier och åtgärder finns i kommande planer kopplade till Transportstrategi 2040, såsom Kollektivtrafikplan. Små partiklar hör till de luftföroreningar som ger störst hälsoproblem, såsom hosta, nedsatt lungfunktion och astma-attacker. Källan till dess små luftpartiklar är främst förbränning från vedeldning, transporter och industri, samt slitage från vägtrafik på väg, däck och bromsar.

Mål: Näringsverksamheter med lokala arbetsplatser ska utvecklas i Österåker

Indikator	Antal arbetande invånare som arbetar lokalt (st/år) + Andel arbetande invånare som arbetar lokalt (%)
Målnivå	Kommunen följer utvecklingen och arbetar för att främja fler lokala arbetsplatser.
Basår 2021	Ska tas fram. (2019: Nattbefolkning 22 995 st, dagbefolkning 11 460 st samt utpendlare 14 689 st och inpendlare 3 154 st)

Källa	SCB
Om indikator 4	<p>Kommunen har som målsättning att öka antalet arbetsplatser med 250 per år. Den historiska utvecklingen i kommunen visar på att det är ett fullt realistiskt mål. Sysselsättning i Österåker (lokala arbetsplatser) har ökat med cirka 150 personer per år under åren 2008–2018.</p> <p>Sysselsättningen bland boende i Österåker ökar dock i snabbare takt, nästan 300 personer per år, vilket innebär att andelen arbetsföra i kommunen som arbetar lokalt har minskat.</p> <p>Indikatorerna räknas ut ifrån SCB:s statistik; <i>Antal förvärvsarbetande per kommun</i> dagbefolkning respektive nattbefolkning samt <i>Antal in- och utpendlare per kommun</i></p>

Mål: Ökad tillgång och utbud till parker och närnatur av god kvalitet

Indikator	Andel invånare i tätorten som bor inom 200 meter respektive 300 meter till närnatur eller park (%)
Målnivå	Kommunen följer utvecklingen och arbetar inom vår rådighet för att främja god tillgång.
Basår 2021	Tas fram
Källa	GIS
Om målet	I forskningen har 300 m visat sig vara ett gränsvärde för hur långt man är beredd att gå till ett grönområde för att man ska använda det ofta (Boverkets publikation <i>Tätortsnära natur</i> 2007). 300 m är därför gränsen för så kallad bostadsnära natur. Bostadsnära natur kan dock vara fler ytor än ”parker och närnatur”, och innefattar all allmän mark oavsett kvalitet.
Om indikatorn	Indikatorn har tagits fram i samråd mellan Strat, Park och GIS. Definition av närnatur och park följer definition enligt Parkstrategin. Miljömålet <i>God bebyggd miljö</i> använder indikatorn ”Andel av befolkningen som bor inom 1 kilometer från nationalparker, naturreservat eller naturvårdsområden”, eftersom skyddad natur innebär att människor har tillgång till den långsiktigt, vilket är särskilt viktigt i tätortsnära områden där exploateringsstrycket är hårt. Kommunen har större rådighet över parker och närnatur och därför är vald indikator mer adekvat ur ett kommunalt perspektiv. Utanför tätorten är indikatorn inte intressant då tillgången till närnatur är god. Även Nacka kommun följer upp denna indikator. Kommunen har valt att även följa upp andel invånare inom både 200 m och 300 m eftersom kommunens lekparcsstrategi anger att barn ska ha möjlighet till lek inom 200 m från bostaden, 200 m är även gränsen för god tillgänglighet för äldre och personer med funktionshinder.

Mål: Byggnad och anläggning sker med minimal miljö- och klimatpåverkan

Indikator	Antal byggnader i Österåker som är certifierade (st)
-----------	--

Målnivå	Kommunen följer utvecklingen och arbetar inom vår rådighet för att främja hållbart byggande
Basår 2020	0 st
Källa	Strat via SGBC och Svanen
Om indikatorn	Certifieringar som räknas in är Svanen samt de certifieringar som Sweden Green Building Council har, t ex Miljöbyggnad, Leed, Breeam.

Mål: Förorenade områden ska åtgärdas så att risk för människors hälsa eller miljön minimeras

Indikator	Andel inventerade och riskklassade förorenade områden som kommunen har tillsyn över (%)
Målnivå	100 %
Basår 2021	Tas fram
Källa	MHA
Om målet	Målet liknar målet om att inventera och risk-klassa gamla deponier som finns i Avfallsplanen 2030, men omfattar alla typer av förorenade områden. Samma process med inventering och riskbedömning, undersöka ansvar och sanera.
Om indikatorn	<p>Indikatorn beskriver arbetet som åtgärderna grundar sig på men följer inte den faktiska risken. Även om kommunen har inventerat och riskklassat alla förorenade områden, kan de fortfarande utgöra en risk. Åtgärderna för att minska risken ligger på markägaren eller verksamhetsutövaren, vilket oftast inte är kommunen. MHA följer i dagsläget åtgärder och risknivåer via sina miljömål .</p> <p>Andelen räknas ut från antalet förorenade områden som var kända 2021. Detta för att se följa den faktiska inventeringstakten. Det vill säga om nya områden upptäcks så kommer de att prioriteras för inventering och riskklassning samt åtgärder men antalet förorenade områden kommer att inte att justeras. Ingen risk innebär att den är hanterad så att den är sanerad eller att det på grund av nuvarande förutsättningar inte en risk.</p>

Ett Österåker med god bebyggd miljö

Inriktning II: En miljömässigt hållbar kommunkoncern

Mål: Österåkers fysiska planering skapar förutsättningar för god bebyggd miljö och utvecklar de lokala knutpunkterna

Indikator	Andel av pågående detaljplaner som kopplar till lokala knutpunkter och centrum (%)
Målnivå	Bestäms av Planenheten
Basår	-
Källa	Plan
Om indikator	-
Om målet	-

Delmål: Tillgängligheten till samhällsservice, kollektivtrafik, kommersiell service och fritidsaktiviteter ska så långt möjligt utvecklas så att de går att nå till fots, cykel eller med kollektivtrafik

Indikator	Total andel detaljplanelagda bostäder i kollektivtrafiknära läge (%)
Målnivå	Bestäms av Planenheten
Basår	-
Källa	Plan
Om indikatorn	-

Mål: Kommunkoncernen arbetar för att Österåkers motståndskraft mot ett förändrat klimat ökar

Indikator	Placering i IVL:s nationella klimatanpassningsranking för kommuner
Målnivå	Topp 10
Basår 2021	Plats 84
Källa	Strat via IVL:s ranking
Om målet	Kommunen ska arbeta för att själva ha ett kontinuerligt, strategiskt arbete som innefattar alla relevanta delar av kommunkoncernen, såsom planering och underhåll av bebyggelse och infrastruktur, vatten- och avlopp och byggnader för äldreboende och skolor. Arbetet ska också involvera samarbete med externa aktörer såsom markägare och energibolag.
Om indikatorn	Rankingen är ett sätt att jämföra kommuner med varandra vilket alltid är svårt då förutsättningar och behoven av ett strategiskt arbete varierar. Kommunens placering i en ranking är också relativt hur väl andra kommuner arbetar med klimatanpassning, som förväntas bli bättre och bättre i takt med att frågan blir allt mer aktuell. Dvs vi kan sjunka i ranking trots att arbetet förbättrats. Men en hög placering säger ändå något om Österåkers arbete. Österåker kan bara sträva efter att själv ha ett bra klimatanpassningsarbete såsom en aktuell klimatanpassningsplan med kartering av kommunens sårbarheter och strategier och prioriterade åtgärder.

Mål: Byggnad och anläggning genomförs så att miljö- och klimatpåverkan minskas

Indikator	Andel nybyggnation som uppfyller kraven enligt Miljöbyggnad silver, samt guld för energi (%)
Målnivå	-
Basår	-
Källa	Armada
Om målet	Miljöbyggnad silver innebär att man ställer högre krav på byggnaden än att bara följa lagkrav – bland annat måste solskyddet, ljudmiljön och ventilationen vara mycket bättre. Byggnadsmaterialen måste dokumenteras korrekt och de värsta kemikalierna får inte finnas när man bygger nytt. I vissa fall är det kostnadsdrivande att ställa högre krav än lagkrav. Men att uppnå högre energiprestanda är bra för miljön och kan även kan löna sig ekonomiskt i och med mindre uppvärmningskostnader.
Om indikatorn	Innebär inte att byggnaden behöver vara certifierad, men den ska uppfylla nivån för certifieringen.

Mål: Barns exponering för farliga ämnen minskar

Indikator	Beskrivning av kommunens åtgärder för att minska barns exponering för farliga ämnen under året
Målnivå	-
Basår	-
Källa	Lokalförsörjning, IoA och Produktionsförvaltning
Om målet	Barn exponeras för mer kemikalier än vad vuxna gör då de äter, dricker och andas mer i förhållande till sin kroppsvikt. De är också mer känsliga mot kemikalierna, då det sker viktiga utvecklingsstadier i kroppen. För att minska barns exponering för farliga kemikalier krävs information och kunskap om innehållet i de produkter som används i vardagen och finns i barnens närmiljö. Därför behöver produkter som är mindre bra fasas ut och ersättas med bättre alternativ.
Om indikatorn	En beskrivande, kvalitativ indikator

Ett Österåker med rent vatten

Inriktning I: Ett miljömässigt hållbart Österåker

Mål: God ekologisk och kemisk status i Österåkers vatten till 2027

Indikator 1	Andel sjöar med god ekologisk status (%)
Målnivå	100 % till 2027 enligt lagkrav för miljö kvalitetsnormer* (MKN). Kommunen bevakar och arbetar för förbättrad status inom vår rådighet.
Basår 2017	75 %
Källa	Kolada
Om indikator 1	Sjöar som ingår är de sjöar som klassas som vattenförekomster enligt vattenmyndigheten. Indikatorn används för att följa upp Sveriges miljömål för vatten och Agenda 2030- målet Rent vatten.
Indikator 2	Andel vattendrag med god ekologisk status (%)
Målnivå	100 % till 2027 enligt lagkrav för miljö kvalitetsnormer* (MKN). Kommunen bevakar och arbetar för förbättrad status inom vår rådighet.
Basår 2017	55,6 %
Källa	Kolada
Om indikator 2	Vattendrag som ingår är de vattendrag som klassas som vattenförekomster enligt vattenmyndigheten. Indikatorn används för att följa upp Sveriges miljömål för vatten och Agenda 2030- målet Rent vatten.
Indikator 3	Andel bad som bedömts ha tjänligt vatten (%)

Målnivå	Kommunen följer upp och påverkar inom sin rådighet
Basår 2020	Ska tas fram
Källa	MHA
Om indikator 3	De parametrar som mäts är hälsopåverkande bakterieförekomster samt okulär besiktning av algblomning och avfall. Havs- och Vattenmyndigheten (HaV) är nationell datavärd för badvattendata. Alla bad där provtagningen skett enligt HaV:s föreskrifter och allmänna råd om badvatten får automatiskt en bedömning efter varje enskilt prov, som tjänligt, tjänligt med anmärkning eller otjänligt baserat på halter. Provresultat rapporteras av kommunerna så snart som möjligt och senast tio arbetsdagar efter provtagningen och görs tillgängliga via webbplatsen Badplatsen som drivs av HaV.
Om målet	<p>Målet och målåret följer lagkrav på miljö kvalitetsnormer i svensk lagstiftning, via EU:s ramdirektiv för vatten. Kommunerna har ett viktigt ansvar att ta fram lokala åtgärdsprogram. Syftet med de lokala åtgärdsprogrammen är att belysa aktuell status på vattnet, lokala påverkanskällor, vilket förbättringsbehov som finns samt vilka möjliga åtgärder som behöver genomföras om god status ska kunna nås.</p> <p>Varje provtagning är en nulägesbedömning över vattnets kvalitet vid badplatsen och kommunen informerar allmänheten om det finns risker med bad. Vid lång- eller kortvariga föroreningar i EU-bad informeras allmänheten och åtgärder vidtas. Badvattenkvaliteten påverkas bland annat av skötsel av badplatser, utsläpp av dagvatten och kraftiga regn. Kommunen kan som myndighet förelägga om åtgärder vid behov. För de badplatser som omfattas av badvattendirektivet (2006/7/EG), så kallade EU-bad⁴, utförs också en historisk bedömning över badvattnet, där badplatserna klassificeras baserat på resultat från fyra år tillbaka i tiden. Kommunen har alltså liten rådighet över orsaken till eventuella avvikelser men det är ändå en intressant indikator att följa över tid. Särskilt för att följa och analysera påverkan från skyfall, långa perioder med värme eller andra klimatfaktorer.</p>

Mål: Skydda värdefulla vattenområden såsom vattentäkter, våtmarker och viktiga marina ekosystem

Indikator	Antal skyddade limniska och marina områden (st)
Målnivå	Kommunen bevakar och arbetar för att öka skydd av värdefulla vattenområden inom sin rådighet.
Basår 2020	0 st
Källa	Strat

⁴ I Österåker finns tre EU-bad; Domarudden, Breviksbadet och Österskärs havsbad

Om målet	Det är generellt få områden som skyddas i syfte att skydda limniska eller marina naturvärden. Observera att andra naturskydd kan innefatta vatten och utgöra tillräckligt skydd, även om skyddets syfte inte är att skydda vattnet, såsom i Malmsjöns naturreservat i Österåker. Det är precis lika viktigt att bevara viktiga ekosystem i vatten som på land, till exempel för att skydda lek- och uppväxtområden för fiskar såsom abborre, gädda och gös.
Om indikatorn	En variant av denna indikator används för att följa upp Levande sjöar och vattendrag. Områden definieras utifrån Havs- och vattenmyndigheten. Dvs det ska finnas med i beslutet att just vattenvärdena är en anledning till skyddet och att skötsel och föreskrifter syftar till att utveckla eller behålla vattenvärdena. Ett limniskt naturreservat är inriktat mot att skydda sjöar och vattendrag och deras naturvärden.

Mål: God kvalitet på dricksvatten, effektiv vattenanvändning och säker vattenförsörjning

Indikator 1	Andel grundvattenförekomster med god kemisk och kvantitativ status (%)
Målnivå	100 % (Kommunen följer upp och påverkar inom sin rådighet)
Basår 2020	100 %
Källa	Kolada
Om indikator 1	Innefattar alla grundvattenförekomster inom kommunen. Vi har bara en grundvattenförekomst i Österåkers kommun. Status uppdateras var 5:e år (sista året i cykeln), alla siffror utom det sista årets i varje cykel är preliminära. Cykel 3 var 2017-2021. Indikatorn används för att följa upp mål 6, ”Rent vatten”, i Agenda 2030.
Indikator 2	Förbrukning av kommunalt dricksvatten (liter/person och år)
Målnivå	Kommunen följer upp och påverkar inom sin rådighet.
Basår 2020	145 liter/person och dygn
Källa	Strat via Norrvatten/Roslagsvatten
Om indikator 2	
Om målet	Det kommunala dricksvattnet fås från Mälaren via Norrvatten, men enskilda brunnar får dricksvatten från grundvatten. Kommunen följer upp vattenkvaliteten på större anläggningar för dricksvatten, medan markägaren har eget ansvar att följa upp kvaliteten på dricksvatten i enskilda brunnar. Tillgång på grundvatten varierar över tid beroende på bland annat nederbörd, avdunstning och avrinning. Även om det kommunala dricksvattnet kommer från Mälaren är vårt dricksvatten en naturresurs som vi bör hantera varsamt. Dels går det åt mycket energi för att rena och producera dricksvatten och dels finns det begränsningar i vattenverkets och vattenledningarnas kapacitet.

Kommunen underlättar för privatpersoner att kontrollera sin vattenkvalitet genom att tillhandahålla möjlighet till enklare provtagning genom att kunna hämta och lämna provflaskor i Alceahuset, billigare analyser och även möjlighet att hämta provflaskor på olika platser i kommunen.

Mål: Minskad miljöpåverkan från båtlivet

Indikator 1	Antal båttvättar i Österåker (st)
Målnivå	Kommunen följer upp och påverkar inom sin rådighet.
Basår 2020	3 båttvättar (spolplattor)
Källa	MHA
Om indikator 1	Båttvättar inkluderar mobila båttvättar och spolplattor. Österåker har tre båttvättar i form av spolplattor på land; Svinninge marina, Ramsmora varv på Ljusterö samt Erikssons båtbyggeri på Ingmarsö, Träskofjärden. På spolplattor får endast båtar utan giftiga båtbottnfärger spola av sin botten. Kommunen har tillsynsansvar på befintliga båttvättar.
Indikator 2	Antal fungerande tömningsstationer för båtlattrin i Österåker (st)
Målnivå	Kommunen följer upp och påverkar inom sin rådighet.
Basår 2020	4 st fungerande/i bruk av 11 st. befintliga.
Källa	MHA och Transportstyrelsen (Hamnkartan för fritidsbåtar)
Om indikator 2	Endast de sugtömningsstationer som fungerar räknas i indikatorn. Båttvättar inkluderar mobila båttvättar och spolplattor. Då det är förbjudet att tömma båtlattrin i Sveriges kustvatten är det även lagkrav på att fritidsbåtshamnar (klubbhamnar, gästhamnar, kommunala hamnar och marinor, ej naturhamnar) ska kunna ta emot lattrinet, alternativt samordna tömningsstation med närliggande hamn. Det finns 2021 flera båtlattriner i Österåker, bl a i Tunafjärden och Sätterfjärden. Det finns också båtlattriner som inte är i bruk. Det ligger inte inom kommunens ansvar att se till att tömningsstationer för båtlattrin är i bruk. Transportstyrelsen är myndighet och har en app kallad Hamnkartan där man kan hitta närmaste tömningsstation samt felrapportera. Däremot har kommunen ansvar att utöva tillsyn på de båtlattriner som finns och är i bruk. Det är ändå en intressant indikator att följa över tid. Behovet av fungerande tömningsstationer är stort och det är en viktig faktor för båtlivet i en skärgårdskommun. OBS, gällande övrigt avfall från båtlivet, se miljömål 5. Cirkulär ekonomi
Om målet	Kommunen har inte något lagstadgat ansvar för att upprätta båtlattrin eller båttvätt. Däremot har kommunen bidragit till att spolplattor etablerats i kommunen genom bland annat ansökningar om bidrag.

Ett Österåker med rent vatten

Inriktning II: En miljömässigt hållbar kommunkoncern

Mål: God hantering av avlopp, slam och dagvatten

Indikator 1	Andel återvunnet slam (%)
Målnivå	100 % återvunnet slam från kommunens reningsverk
Basår 2020	0 %
Källa	Roslagsvatten
Om indikator 1	Slammet är en viktig resurs som innehåller många växtnäringsämnen (bl.a. fosfor, kväve och mullbildande ämnen), och används i första hand som gödsel- och jordförbättringsmedel på åkermark. Roslagsvatten har Revaq-certifierat Margretelunds reningsverk, vilket är en kvalitetssäkring på slammet som återförs till åkrar, och medför striktare krav än gällande lagstiftning. I certifieringen ingår att arbeta ”uppströms”, d.v.s. förebygga föroreningar i slammet, som också kontrolleras. Alla batcher provtas och eventuella föroreningar ger lägre andel certifierat slam. En Revaq-certifiering gör slammet möjligt att återföra till åkrar. Detta sluter kretsloppet och återför både näring och organiskt material till marken. Att notera är att det finns en pågående debatt och forskning på konflikten mellan behovet att cirkulera näringsämnen och organiskt material och behovet att enligt försiktighetsprincipen avgifta kretsloppet. I dagsläget tillåter både lagstiftning och marknad en återcirkulering av avloppsslam eftersom metoden bedöms som säker.
Indikator 2	Andel tillskottsvatten som kommer till Margretelunds reningsverk från spillvattennätet (%)
Målnivå	Kommunen bevakar och arbetar för att minimera inläckage av tillskottsvatten.
Basår 2020	30 %
Källa	Roslagsvatten

Om indikator 2	Tillskottsvatten kallas det vatten i avloppsnätet som inte är spillvatten utan kommer från nederbörd, grundvatten, hav och utläckage från vattenledningar. Tillskottsvatten skapar överbelastning i avloppssystemet och ökar risken för utsläpp av orenat avloppsvatten. Att hålla nere mängden tillskottsvatten bidrar till effektiv rening. Halterna varierar dock med nederbörds mängderna och därför är det inte en direkt korrelation mellan mängder och åtgärder. Handlingsplaner tas fram utifrån undersökningar av ledningsnät.
Om målet	Innan avloppsvatten får släppas ut måste det enligt gällande lag tas om hand och renas från föroreningar och smittämnen. I den lagstadgade skyldigheten ingår också att hushålla med råvaror och energi samt att se till att avloppsslammets kvalitet blir så bra att det kan användas utan att påverka miljön eller människors hälsa negativt. Dagvatten kommer från regn och smältvatten och uppstår när marken inte har möjlighet att ta upp vattnet utan istället behöver tas omhand, exempelvis genom att ledas via ledningsnät eller diken till ett närliggande vattendrag, sjö eller hav. Risken med dagvatten är att det kan orsaka översvämningar om det regnar mycket. Det innehåller ofta även föroreningar som i slutändan hamnar i en sjö eller havet. I Åkersberga tätort finns ett separat kommunalt dagvattensystem, vilket innebär att dagvattnet generellt inte har en koppling till avloppssystemet och reningsverket.

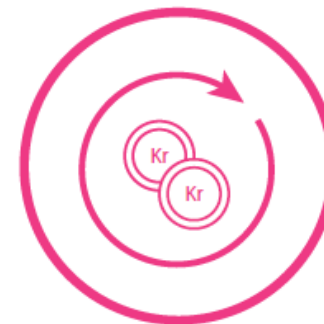
Mål: Arbeta för att följa upp och uppnå god ekologisk och kemisk status i Österåkers vatten till 2027

Indikator	Antal åtgärdade fysiska hinder och andra åtgärder (st/år)
Målnivå	Kommunen bevakar och arbetar inom vår rådgivning för att åtgärda fysiska hinder enligt lokalt åtgärdsprogram för vatten
Basår 2021	
Källa	Strat
Om indikator 3	Åtgärder syftar till att skapa framkomlighet för fiskar och andra vattenlevande djur i sjöar och vattendrag. Exempel på åtgärder är rivning av vandringshinder, omläggning av vägtrummor samt byggnation av naturlika passager som omlöp eller tekniska konstruktioner som fiskvägar. Kommunen samarbetar med markägare för att få tillstånd dessa åtgärder.

Ett Österåker med cirkulär ekonomi

Inriktning I: Ett miljömässigt hållbart Österåker

Mål: Minska mängden restavfall (hushållssopor), matavfall samt grovavfall från invånare i enlighet med Avfallsplan 2030

Indikator 1	Insamlat hushållsavfall per person (kg/person)
Målnivå	Minska med 30 % mellan 2020 och 2030. Kommunen följer upp och påverkar inom sin rådighet.
Basår 2020	-
Källa	Kolada
Om indikator 1	Mäter både det som slängs i vanliga soporna (mat- och restavfall, tidigare kallat hushållssopor) samt grovavfall och farligt avfall.
Indikator 2	Mängd matavfall per person (kg/person)
Målnivå	Minska med 30 % mellan 2020 och 2030
Basår 2020	Tas fram
Källa	Roslagsvatten
Om indikator 2	Målnivå och indikator kommer från mål 1.1 i Österåkers Avfallsplan 2030. Genom att föra in den i miljöprogrammet kommer den årliga förändringen av mängderna mat- och restavfall att följas upp i Österåkers årliga miljöredovisning. Eftersom Österåker har en stor andel fritidshus så kan mängderna avfall öka som en corona-effekt, det vill säga på grund av att fler arbetar från sina sommarstugor.
Indikator 3	Mängd restavfall per person (kg/person)
Målnivå	Minska med 30 % mellan 2020 och 2030
Basår 2020	Tas fram
Källa	Roslagsvatten

Om indikator 3	(Se Om indikator 2)
Indikator 4	Mängd grovavfall per person (kg/person)
Målnivå	Minska med 30 % mellan 2020 och 2030
Basår 2020	Tas fram
Källa	Roslagsvatten
Om indikator 4	Målnivå och indikator kommer från mål 1.3 Österåkers Avfallsplan 2030. Genom att föra in den i miljöprogrammet kommer den årliga förändringen av mängderna grovavfall att följas upp i Österåkers årliga miljöredovisning. Kommunen ska skapa goda förutsättningar för invånarna, på så sätt att det ska vara enkelt att göra sig av med grovavfall på ett miljöriktigt sätt. Ansvaret för att överlämna och sortera grovavfallet korrekt vilar emellertid på invånarna.
Indikator 5	Andel hushållsavfall som samlas in för materialåtervinning eller biologisk behandling (%)
Målnivå	Kommunen följer upp och påverkar inom sin rådighet.
Basår 2020	Tas fram
Källa	Kolada
Om indikator 5	-
Om målet	Att förhindra uppkomst av avfall är ett grundläggande mål och det första steget i avfallstrappan*. Det ingår också som ett delmål i Agenda 2030 Mål 12. Hållbar konsumtion och produktion, delmål 5. Det är upp till invånarna själva att ta ansvar för att minska mängderna avfall. Således har kommunen låg rådighet, men kan däremot ge incitament via avfallstaxan och stötta i form av kunskapshöjande insatser och vägledning.

Mål: Minska mängden förpackningar och tidningar samt textil från restavfallet i enlighet med Avfallsplan 2030

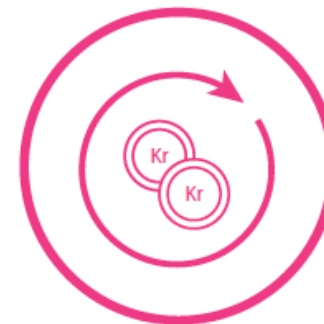

Indikator 1	Mängden förpackningar och tidningar i restavfallet (%)
Målnivå	Minska med 75 % mellan 2020 och 2030. Kommunen följer upp och påverkar inom sin rådighet
Basår	Tas fram
Källa	Roslagsvatten

Om indikator 1	Mäts genom plockanalys vartannat år. Målnivå och indikator kommer från mål 3.1 Österåkers Avfallsplan 2030. Genom att föra in den i miljöprogrammet kommer den årliga förändringen av mängden förpackningar och tidningar som slängs i vanliga soppåsen, istället för att sorteras ut till återvinning, att följas upp i Österåkers årliga miljöredovisning.
Indikator 2	Mängden textil i restavfallet (%)
Målnivå	Minska med 75 % mellan 2020 och 2030. Kommunen följer upp och påverkar inom sin rådighet. Roslagsvatten
Basår	Tas fram
Källa	Roslagsvatten
Om indikator 2	Se Om indikator 1.
Om målet	Ett sätt att minska resursanvändningen är att öka utsorteringen av förpackningar så att de kan materialåtervinnas, istället för att förbrännas. Återvinningsstationerna hanteras av producenternas återvinningssystem FTI (Förpacknings- och tidningsinsamlingen, men kommunen kan underlätta för lämplig placering. Kommande lagändring om fastighetsnära insamling förväntas underlätta sorteringen för avfall.

Ett Österåker med cirkulär ekonomi

Inriktning II: En miljömässigt hållbar kommunkoncern

Mål: Minska mängden avfall och främja cirkularitet inom kommunkoncernen

Indikator 1	Andel kommunala verksamheter med källsortering (%)
Målnivå	100 %
Basår	Saknas
Källa	Strat
Om indikator 1	Att det finns källsortering innebär att det ska finnas möjlighet att sortera ut de vanligaste avfallssorterna samt de med avfall som har lagkrav på utsortering. Det är lagkrav på att sortera ut förpackningar (metall, glas, kartong, plast), tidningar och trycksaker batterier och matavfall.
Indikator 2	Mängd matsvinn från servering och skolkök (gram/portion)
Målnivå	Respektive skolkök ska minska matsvinnet med minst 20 % till 2030 (2 % per år)
Basår 2020	I genomsnitt 18 g/portion
Källa	Måltidsenheten
Om indikator 2	Indikatorn innefattar inte elevernas matrester. Anledningen är att mätning av matrester kan leda till socialt tryck kring att äta upp vilket i sin tur kan leda till att vissa elever äter för lite. Dessutom sker störst andel matsvinnet från servering och tillagning. Måltidsenheten följer upp hur stor andel av skolköken som når målet att minska svinnnet med minst 2 % per år.
Om målet	Matsvinn är ett slöseri med värdefulla resurser, kostar pengar samt ger upphov till onödig miljö- och klimatpåverkan. Ungefär en tredjedel av den mat som produceras i världen slängs eftersom den hanterats fel eller inte har ätits upp innan den blivit för gammal. För svenskar är maten det som bidrar till störst klimatpåverkan. Målet kopplar till det globala målet 12. Hållbar konsumtion och produktion, delmål 3 som är att halvera matsvinnet i världen till 2030 jämfört med 2015. I Österåkers skolkök har man länge arbetat med att minska matsvinn, och eftersom det inte finns lika mycket onödigt matsvinn att minska ned är målet lägre.

Mål: Öka återbruket av kommunkoncernens inventarier

Indikator	Beskrivning av åtgärder och projekt för att öka återbruket av kommunkoncernens inventarier
Målnivå	-
Basår	-
Källa	Strat
Om målet	De möbler och inventarier som köpts in bör återbrukas så effektivt som möjligt. I praktiken innebär det att överblivna möbler och andra inventarier från till exempel en omorganisation i en verksamhet fyller ett behov i någon annan verksamhet i kommunen (inkl. bolagen). På så sätt kan mängden utgifter, utsläpp av växthusgaser och uppkomst av avfall minska. Något systemiserat arbetssätt för att hantera återbruk av kommunkoncernens inventarier finns inte i dagsläget. Undantaget datorer som skickas till återbruks-företag. Initialt bör möjligheterna för att bedriva ett verksamhetsövergripande återbruk av inventarier utredas.
Om indikatorn	Målet är ej mätbart i nuläget. När plattform för återbruk implementerats fås statistik.

Mål: Giftfria kretslopp, fasa ut användningen av farliga kemiska ämnen

Indikator	Beskrivning av åtgärder i enlighet med kemikalieplan
Målnivå	-
Basår	-
Källa	Strat
Om målet	I kemikalieplanen finns ett flertal mål och indikatorer för kommunens interna arbete med att fasa ut användningen av farliga kemiska ämnen.
Om indikatorn	